

Imper

REVUE PRE DUCHOVNY ŽIVOT.

Ročník III.

1943.

Číslo 4.

OBSAH:

Cesty. Buda: Trpiaci Mesiáš 145. Dubravec: V
kúpenie 150. Müller: Duchovné čítanie a pre
nášky 157. Soukup: Svedomíť 163. Z kni
blahoslavenej Angely z Foligno 168. Zvoniceľ
Svätý Tomáš Akvinský 174. Friethoff: Márii
svätosť 175. Horniak: Radostná katolícka vých
va 179. Do vŕšav 182. Život 184. Literatúra 1

REDAKTOR: prof. Dr. Inocent Müller, OP.

SPOLUREDAKTOR: P. Aquinas M. Gabura, OP.

SPOLUPRACOVNÍCI: P. Mag. Dr. Metod Habáň, OP; univ. prof. P. Mag. Garrigou-Lagrange, OP, Rím; univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff, OP, Fribourg; prof. P. Emilián Soukup, OP; univ. prof. Dr. Jozef Búda; univ. prof. MUDr. Jozef Babor; univ. prof. MUDr. Alojz J. Chura; Dr. Pavol Beňuška; prof. Dr. Anton Šurjanský; prof. Dr. Max. Chladný Hanoš; JUDr. Juraj Rajec; Dr. Ján Mastýľak, CSSR; prof. Ján Haranta; prof. Juraj Kohút.

Redakcia a administrácia: Trenčín, Nám. sv. Anny 1. Telefon Trenčín 116.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin. Závierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné na rok 36.50 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre Maďarsko 8 Pengő. Číslo šeku revue Smer 6181.

Do modlitieb smeristickej rodiny porúčame pi. Mahulienu Krčméry, ktorá s nezvyčajnou obetavosťou a pritom s tichou skromnosťou kládla základy smeristickému hnutiu v Bratislave. Po veľmi bôľnej chorobe vrátila Stvoriteľovi svoju anjelskú dušu dňa 21. marca. Želáme si, aby jej pamiatka nikdy nevymizla zo smeristických srdc.

Výklad Pánovej modlitby od svätého Tomáša Akvinského pošleme svojim čitateľom v najkratšom čase. Túto knihu sme vydali v bibliofílskom vydaní na chamois kriedovom papieri pre tých smeristov, čo nám získali aspoň jedného predplatiteľa. Knihu im pošleme zadarmo ako odmenu.

Složenky použite na zaplatenie predplatného alebo pošlite nám dar pre chudobných študentov.

Smeristi na fronte. Aj tam žijú členovia našej rodiny, s ktorými ostávame spojení v denných modlitbách. Prosím našich čitateľov, aby sa za nich tiež pomodlili.

Trpiaci Mesiáš

podľa Izaiáša.¹

Univ. prof. Dr. Jozef Buda.

V druhej časti Izaiášových prorociev sú štyri piesne, ktoré hovoria o akomsi zvláštnom „Sluhovi Pánovom“ (hebr. Ebed Jahve. Uvádžam tento hebrejský názov, lebo čitatelia Smeru sa akiste stretnú s ním aj inde). Tento Sluha Pánov je Mesiáš, Ježiš Kristus. Na ňom a len na ňom sa splnilo všetko, čo sa v týchto piesňach píše. Už prvé piesne pripravujú čitateľa na jeho utrpenie. Tretia predstavuje Sluhu Pánovho, ako trpezlivo znáša najhrubšie telesné urážky a muky. No všetko vyvrcholí v poslednej, najdlhšej, najkrajšej a najdôležitejšej piesni, ktorá čo najživšími farbami načrtá obraz trpiaceho Spasiteľa. Táto pieseň tvorí posledné verše hlavy 52. a celú hlavu 53. Izaiášových prorociev. Preto myslím, že sa čitatelia Smeru nebudú hnevať, keď si v čase Pánovho umučenia budú môcť túto pieseň prečítať v preklade, ktorý je, pravda, nie taký dokonalý a nie taký krásny, ako by mohol byť, za to tým viacej usiluje verne podať pôvodný text. Rozdelím ju na niekoľko statí, ktoré značím nadpismi, aby bol zrejmejší jej myšlienkový postup. Nadpisy jednotlivých statí teda nie sú od proroka. Pieseň zneje:

I. Záblesk slávy.

HLAVA 52.,

Hovorí Boh.

13. Hľa, úspech bude mať Sluha môj,
pozdvihne, vyvýši, zvelebí sa veľmi.
14. Ako sa zhrozili nad ním mnohí,
— veď neľudsky je znetvorený jeho výzor
a jeho obraz je pod človeka —

¹ Hl. 52—53.

15. tak ho budú obdivovať národy mnohé,
králi zatvorí sa pred ním ústa.
Veď uvidia to, o čom sa im nevravelo,
a čo neslýchali, spoznajú.

II. Muž bolesti trpí neuveriteľne.

HLAVA 53.,

Hovorí hriešny ľud

1. Kto by uveril, čo sme počuli,
a rameno Pána komu sa zjavilo?
2. Veď vzišiel pred ním sfa ratoliestka
a sfa koreň zo zeme vyschnutej.
Nemá podoby, 'ni krásy, by sme hľadeli naň,
a nemá výzoru, by sme túžili po ňom.
3. Opovrhnutý a posledný z ľudí,
muž bolesti a útrap znalý,
pred akým si zakrývajú tvár;
opovrhnutý, ani sme si ho nevážili.

III. Trpí za nás.

4. Vskutku choroby naše on niesol
a bôľmi našimi on sa obfažil,
no my sme ho pokladali za pobitého,
strestaného Bohom a pokoreného.
5. On však bol prebodnutý pre naše hriechy,
strýznený pre naše nepravosti,
trest k nášmu blahu je na ňom,
a ranami jeho sme uzdravení.

Ovečka stratená — ovečka tichá.

6. Všetci sme blúdili jak ovce,
išli sme, každý vlastnou cestou,
a Pán na neho uvalil
nepravosť všetkých nás.
7. Bol trýznený, on sa však podrobil
a ústa si neotvoril,
jak baránka ho viedli k zabitiu
a jak ovcu, čo pred svojím onemie strihačom,
a ústa si neotvoril.

Smrťou sa začína sláva.

Hovori prorok.

8. Z úzkosti a súdu ho vyrvali,
a na jeho pokolenie ktože pomyslí?
Veď vyfatý bol zo zeme živých,
pre hriech svojho ľudu dostal úder smrteľný.
9. So zločincami mu dali hrob;
jednako s boháčom bol v smrti,
lebo nerobil násilie,
ani podvod v ústach nemal.
10. Pánovi sa však páčilo zdrviť ho utrpením...
Ak dá svoj život na obeť za hriech,
uvidí potomstvo dlhoveké
a vôľa Pánova skrz neho sa zdari.

* * *

Hovori Boh

11. Po útrapách jeho duša nahľadá sa dosýta.
Svojou vedomosťou spravodlivý môj sluha
ospravedlní mnohých
a ich hriechy on poniesie.
12. Preto za údel dám mu mnohých
a početných dostane za korisť,
pretože vylial na smrť svoju dušu
a ku hriešnikom bol pripočítaný.
On však niesol hriechy mnohých
a za zločincov sa prihováral.

Pripojím niekoľko poznámok k jednotlivým častiam piesne. Budú to viac asketické, než exegetické poznámky. Kto by sa o podrobný výklad zaujímal, nájde ho napr. v druhom sväzku knihy „Evanjelium Starého zákona“, ktorý nedávno vydala Slov. katol. akadémia pri SSV.

I. Na začiatok piesne hľadím ako na horu Tábor, na ktorej sa Pán premenil pred niekoľkými apoštolmi. Bolo to krátko pred utrpením. Ukázal im svoju slávu, aby neprestali v neho veriť, keď ho budú vidieť umučeného. I prorok hneď v prvých riadkoch — ako v nejakej predohre — ukazuje Mesiášovu slávu, aby či-

tateľ, keď bude sprevádzať krvavý obraz trpiaceho Sluhu Pánovho, nestratil s očí, že muž bolesti je Kráľ slávy. Jeho sláva zatemní slávu všetkých kráľov.

II. Po bičovaní a korunovaní vyzeral Spasiteľ tak, ako ho opisuje prorok. Nik ešte nenaľoval Krista Pána tak, akým naozaj bol po bičovaní. Ani by to hádam nebolo dobre. Nedávno mi hovoril oltárny brat, ktorý veľmi dobre vie, čo bolo rímske bičovanie, že je nerád, keď niekto realisticky opisuje utrpenie Pánovo. Že to naplní hrôzou a nepovzbudí. Nuž naozaj Pán bol taký, že si pred ním zakrývame tvár. I Pilát ho ukázal ľudu oblečeného do posmešného rúcha, keď povedal: Aj-hľa, človek. Netrúfal si ukázať jeho dobičované telo.

III. Názor starozákonného človeka bol, že utrpenie je vždy trest za osobný hriech. Prirodzene aj Sluhu Pánovho bol náklonný pokladať „za pobitého a strestaného Bohom“. Ale prorok nič toľko nezdôrazňuje ako nevinnosť muža bolesti. Netrpí za seba, trpí za nás. K tejto myšlienke zastupujúceho utrpenia prorok sa opäť a opäť vracia. Starý zákon vedel, že neraz trpia ľudia za hriechy iných. Veď sa prirodzené následky hriechu často ukazujú na deťoch, ktoré trpia za vinu rodičov. Inokedy, pri celonárodných nešťastiach, aj nevinní trpia za hriešnikov. Ale v Starom zákone nebolo známe, žeby niekto vzal na seba hriechy iných a chcel za ne Bohu zadosť urobiť. Nuž aj s tohto stanoviska je zjavenie, čo tu dáva Boh, naozaj nové, neslýchané.

IV. Hojne bude vedieť rozjímať o tejto stati, kto ju porovná s podobenstvom o stratenej ovečke. Aj svätý Ján Krstiteľ odtiaľto berie názov Spasiteľov: Baránok boží, ktorý sníma hriech sveta. — Pastier sám sa stáva ovečkou, aby lepšie porozumel sverenému stádu. Je ovečkou tichou, ktorá sa i na križovej

ceste, ba i na križi stará o ostatné: „Dcéry jeruzalemské, neplačte nado mnou, ale samy nad sebou plačte a nad svojimi deťmi. — Otče, odpusť im, nevedia, čo činia. — Ešte dnes budeš so mnou v raji. — Ajhľa, matka tvoja.”

V. Koniec utrpenia bude smrť. Taká smrť, akou trescú zločincov. Ale smrť bude aj začiatkom jeho oslávenia. Sláva začne sa pri hrobe a potrvá, kým len bude trvať jeho pokolenie, ľud, ktorý z vôle božej vykúpi. Zomrie za hriešnikov; za nich vylial svoju krv, ktorú pokladali za sídlo duše (keď krv opustila telo, opustila ho aj duša). Jeho smrť je teda skutočnou obetou. Jemu budú patriť — nie nútene, ale dobrovoľne — tí, za ktorých sa obeťoval.

* * *

A je osoba, ktorú tu prorok opisuje, naozaj Mesiáš? Nuž kto číta Evanjeliá a iné spisy Nového zákona, tomu to netreba dokazovať. Zarážajúcu podobnosť medzi Sluhom Pánovým a Ježišom Nazaretským nemožno zapierať. Prírodným spôsobom by sa táto podobnosť iba tak dala vysvetliť, že Ježiš, ktorý túto pieseň poznal, náročky sa jej prispôboval a konal tak, aby sa všetko na ňom splnilo. Lenže Ježiš nekonal tak. Veď mnohé podrobnosti, ako: odsúdenie na smrť, znetvorenie bičovaním, nezávisely od neho. Bol by si to, pravda, mohol od Rimanov vynútiť, ale to by bol musel búriť proti Rímu. Je však dobre známe, že Ježiš nebúril, a aj keď ho sudca Pilát odsúdil, došvedčil jeho nevinnosť.

A po osemnástom storočí sotva bolo kresťanského exegétu, ktorý by tieto proroctvá nebol vysvetľoval o Ježišovi Nazaretskom. Ešte v 18. storočí Doderlein, ktorého pokladajú za jedného z otcov racionalizmu, píše: „Kresťanskí vysvetľovatelia, aj tí, ktorých ináč poznáme ako dosť liberálnych, pri skúmaní proroctiev o osobe a živote Mesiáša Ježiša Krista

veľmi súhlasne uznávajú, že v tejto stati² sú tak hlboko a tak jasne vtlačené Mesiášove stopy, že ich neuznať a neobdivovať mohlo by sa zdať nielen bezbožnosťou, ale — čoho sa ja väčšmi bojím — odporovalo by to zákonom vykladania, ba aj zdravému rozumu... Ja sám nemôžem sa nekloniť na tú stranu. Sotva sa nájde medzi smrteľníkmi niekto okrem Ježiša, kto by osobu, týmito črtami opisanú, vhodnejšie a ľahšie stelesňoval."

Dneska neveriacim kritikom výklad piesní o Sluhovi Pánovom pôsobí veľkú starosť. Ale radšej sa zapletú do rozličných, až nemožných protirečení, aby nemuseli veriť nadprirodzeno.

Iní by chceli ostať aspoň navonok kresťanmi, no boja sa, žeby ich svet pokladal za „katolíkov" a za „nemoderných", keby pripustili prorockto. Keďže však nemôžu zapierať podobnosť medzi Ježišom a Sluhom Pánovým, hovoria, že čo tu prorok popísal, to boli iba jeho nábožné želania a jeho očakávania, že sa Bohu páčilo tieto jeho očakávania uskutočniť skrze život, smrť a zmŕtvychvstanie Ježiša Krista. Nuž prorok by sotva bol mal sám od seba také želania a očakávania, ktoré, ako som podotkol, boli proti duchu Starého zákona.

A potom, keď uveríme, že Boh mohol uskutočniť, čo si akýsi starozákonný prorok pomysľal, prečo nám podnes ťažko uveriť, že Boh to bol, ktorý prorokovi dal nakresliť hlavné črty budúceho Vykupiteľa, aby židovskému národu a celému ľudskému pokoleniu, teda aj nám, mohol ukázať, že Vykupiteľom je, na kom sa všetky tieto predpovede splnily: Ježiš Kristus.

Vykúpenie.

Dr. Štefan Dubravec.

Učenie o vykúpení človečenstva skrze Ježiša Krista patrí medzi základné pravdy nábo-

² Iz. 52, 13 an.

ženstva katolíckeho. Najkrajšie obrady cirkev-
né, dojímavý Veľký piatok, prekrásna liturgia
Pánovho vzkriesenia ako najväčšieho sviatku
celého cirkevného roku vôbec, sú venované
tejto základnej pravde.

I. Povahu tohto vykúpenia skrze Ježiša
Krista najvšeobecnejšie môžeme vyjadriť asi
tako: Konkrétne prevedenie toho milosrdného
rozhodnutia božieho, že do hriechu upadnuv-
šiemu človečenstvu znova chce dať možnosť
nadprirodzeného stavu. Pojem vykúpenia teda
zahrnuje v sebe mnoho dôležitých katolíckych
právd, napr.: 1. Ľudské pokolenie bolo hneď
na začiatku pozdvihnuté do nadprirodzeného
stavu. Boh totiž určil ľuďom za cieľ nadpriro-
dzenú blaženosť, účasť v samej božskej blaže-
nosti, pozostávajúcu v priamom videní Boha.
Preto dal prvému človeku nadprirodzený život,
milosť posväcujúcu, ktorú mal aj svojim po-
tomkom odovzdať, aby pomocou nej každý člo-
vek, ktorý si ju v skúškach zachová, dosiahol
vyznačený nadprirodzený cieľ božskej blaže-
nosti. — 2. Sama prvá skúška, uložená prvému
človeku, bola zvlášť dôležitá ešte preto, že od
jej zachovania záviselo udržanie nadprirodze-
ného života nielen pre samého prvého človeka,
ale aj pre jeho potomkov. V skúške neobstál,
a tak nadprirodzený život bol pre celé člove-
čenstvo stratený. — 3. Tento život a cieľ Boh
nemusel človečenstvu vrátiť; veď hneď pôvod-
ne by bol mohol ľudí ponechať určených len
pre prirodzenú ľudskú blaženosť, tým viacej
to mohol teraz, po spáchanom hriechu. Vo svo-
jom veľkom milosrdenstve však sa rozhodol
znova dať tomuto človečenstvu možnosť nad-
prirodzeného života a božskej blaženosti. — 4.
Toto rozhodnutie mohol previesť Boh rozlič-
ným spôsobom; no previedol ho tým, že posta-
vil velebný protiklad rajskej drámy: ustanovil
človečenstvu za hlavu nadprirodzeného života
nového človeka, ktorý sice podľa tela pochádza

z toho samého padlého pokolenia ľudského, pochádza však aj čo do ľudskej svojej prirodzenosti zázračným spôsobom; kým osobou svojou je Boh, druhá božská osoba večného Slova. Tento Bohočlovek, ktorého sa ani tieň nijakého hriechu nemohol dotknúť, nepodliehal ani zákonu smrti; lebo čo aj by smrť sama v sebe vyplývala z ľudskej prirodzenosti, složenej zo súčastok, predsa podľa božieho plánu človek v pôvodnom rajskom stave by bol býval od nej uchránený, takže v terajšom stave človečenstva smrť je pokutou za hriech prvého človeka a podliehajú jej všetci, ktorí od prvého človeka prirodzeným spôsobom pochádzajú.

Kristus teda nepodlieha smrti, ktorú prvotný hriech uvalil na človečenstvo. Ale Boh tomuto nevinnému, nekonečne svätému Bohočloveku, svojmu vlastnému Synovi, dáva rozkaz,¹ aby ako nová hlava človečenstva, — v nadprirodzenom poriadku milosti — teda ako druhý Adam, podstúpil práve smrť, zavinenú hriechom prvého človeka, a takto dobrovoľnou pokornou poslušnosťou až na smrť na kríži² napravil to, čo prvý Adam svojou pyšnou neposlušnosťou zavinil, keď na ľudstvo uvalil smrť a to nielen telesnú, ale aj duševnú, pozostávajúcu v hriechu a vo vytvorení z videnia Boha.

II. Toto výkupné dielo označuje sa rozličnými menami podľa toho, s akého hľadiska ho ponímame. „Vykúpením“ sa preto nazýva, že človečenstvo bolo zo zajatia hriechu a diabla vymanené tým, že Kristus svoju krv, svoj život dal Bohu za ľudí ako výkupnú cenu,³ ktorou ako by kúpil nadprirodzenú slobodu a blaženosť pre ľudí. Iné meno je „zadosťučinenie“, totižto napravenie urážky, ktorej sa Bohu dostalo hriechmi. Hriechom totiž človek odoprie

¹ Ján 10, 18.

² Filip. 2, 8.

³ Mat. 20, 28; 1 Pet. 1, 18—19.

uznať Boha za svojho Pána, ako by zapiera svoju bytostnú závislosť od Boha, hoci človek aj jestvovať môže len tak, že je závislý od Boha, že mu udelil bytie. No Kristus-Bohočlovek svojou dobrovoľnou poslušnou smrťou najdokonalejším spôsobom uznáva nesmiernu zlosť hriechu ako urážky Boha a uznáva absolútne panstvo Boha, ktorému všetko podlieha, takže má právo žiadať, aby aj sám Boh dal svoj ľudský život na smrť a tak uznal, že pred Bohom všetko je ako by nič a jedine Boh podľa svojej božskej prirodzenosti má plné vlastné právo jestvovať. Ďalšie pomenovanie je „smierenie“, keďže Boh obetou Kristovou bol smierený s ľudským pokolením. Vyzdvihuje sa tiež meno „zaslúženie“ milosti a večnej slávy, keďže Kristus získal svojím utrpením pre všetkých ľudí dostatočné milosti na spasenie, takže každý človek na tomto základe aj naozaj dostal milosti, aby mohol byť spasený.

III. Svätý Tomáš Akvinský obširne hovorí o vykúpení; každej, aj zdanlivo nepatrnej okolnosti utrpenia Kristovho venuje zvláštnu pozornosť a poukazuje na jej význam; pritom však vyzdvihuje aj zástoj vzkriesenia a nanebevstúpenia Kristovho vo výkupnom diele.* Zásadná myšlienka Anjelského učiteľa v tejto veci je asi táto: Prvotná, hlavná príčina výkupného diela je sám trojjediný Boh, lebo len on môže svojou mocou rozhodnúť, že človečenstvu chce znova dať nadprirodzený život. Druhotnou výkonnou príčinou vykúpenia je Kristus-človek celý svojím životom na zemi, od počatia až po nanebevstúpenie. Pritom však, že celý tento Kristov život má povahu ako by druhotnej účinnej príčiny v rukách božích, jednotlivé úseky tohto života majú aj svoju zvláštnu príčinnosť. Totižto: od počatia až po smrť je tu aj príčinnosť záslužná, keďže v tom-

* III, q. 46—57.

to čase Kristus každým svojim skutkom aj zasluhoval ľuďom odpustenie a milosť, ale tak, že až samou smrťou boly tieto zásluhy Bohom ako by prijaté a uznané. Po smrti Kristus už nezískaval zásluhy, ale vzkriesenie tu vyniká zase ako vzor, ako uskutočnenie toho, čo bolo utrpením a smrťou získané, zaslužené a vydobyté. Nanebevstúpenie však je zaklúčením a svoju príčinnosť uplatňuje tým, že Kristus našu myseľ k nebu pozdvihuje a nám z neba dáva svoje dary.

Preto hlavným sviatkom svätej Cirkvi na zemi, totiž sviatkom vykúpenia je Vzkriesenie Pánovo (a nie Veľký piatok). Lebo hoci zadosťučinenie za hriechy a zasluženie milosti bolo dokončené smrťou Kristovou, predsa až jeho zmŕtvychvstaním bolo navonok — na jeho oslávenom tele — prejavené, že Boh zadosťučinenie prijal a na jeho základe dá ľuďom nadprirodzený život, ktorého obrazom je nový život osláveného Kristovho tela. Toto oslávenie dosvedčilo, že keď Boh žiadal od Krista uponíženie až na smrť, — na uznanie oškľivosti hriechu a božskej velebnosti — odmenil ho za poslušné uponíženie nevýslovným povýšením. Zmŕtvychvstanie Kristovo je potvrdením celej jeho náuky. Ako Kristova smrť je nám vzorom, aby sme umreli hriechu, jeho oslávenie zase je nám vzorom, aby sme „nový život viedli“,⁵ takže podľa svätého Písma Kristus „bol vydaný (na smrť) pre naše viny a z mŕtvych vstal pre naše ospravedlivenie“.⁶ Teda Kristov život až po smrť by sme mohli porovnať boju, kým jeho zmŕtvychvstanie je ako by presvedčujúcim dôkazom dosiahnutého víťazstva. A je všeobecným zvykom, že oslavujeme deň víťazstva pravdy, dosiahnutej po prípadnom dlhom namáhavom a spravodlivom boji.

⁵ Rím. 6, 4.

⁶ Rím. 4, 25.

Týmto však nijako nechceme zatieniť význam Kristovej smrti; veď oslávenie vyrastá z jeho smrti, ako z koreňa vyrastá strom so svojím ovocím; toto oslávenie bolo zaslúžené čiže vydobyté smrťou, takže z nej už zrejme nasledovalo oslávenie, ako plným právom zaslúžené. Preto aj celé učenie svätej Cirkvi poukazuje vždy na Kristovu smrť ako na zásluhný prameň všetkých milostí. Všetky sviatosti sú znakmi, ktoré pripomínajú Kristovo utrpenie a udeľujú milosť, týmto utrpením získanú; celý duchovný život je tým podmienený a zdokonalený, že vždy čím vernejšie nasledujeme pokorný život Kristov v láske a poslušnosti voči Bohu až na smrť, tým sme podobnejší „obrazu jeho Syna“.⁷

IV. Veľa rozličných otázok by sa tu dalo ešte rozoberať, keďže je to téma ozaj nevyčerpatelná.⁸ Chcem však poukázať už len na nesmierne dôležitú praktickú pravdu, že vykúpenie pre jednotlivcov subjektívne len tak sa stane účinným, keď sa im tento Kristom zaslúžený nadprirodzený život prisvojí čiže udelí prostredníctvom Cirkvi, pritom — ak ide o dospelých — aj sami musia spolupôsobiť. Katolícka pravda — ako vždy — aj tu je vprostriedku medzi dvoma krajnosťami: odmieta pyšnú mienku sebavykúpenia, keď učí, že bez božieho zmilovania, bez zásluh Kristových nik by nijakou ľudskou námahou nikdy nebol mohol vstať z prvotného pádu a dosiahnuť nad-

⁷ Rim. 8, 29.

⁸ Tak napr.: prečo Boh rozhodol dať ľuďom po páde možnosť naprirodzeného života; o spôsobe Kristovho boja s diablom pri vykúpení; o úlohe Panny Márie ako prostredníčky pri diele vykúpenia — v protiklade k Eve ako prostredníčky pádu prvého Adama a jeho potomstva; analogia sviatosti krstu so smrťou a vzkriesením Kristovým; o súlade božieho milosrdenstva a spravodlivosti v diele vykúpenia; o rozličných námietkach, ktoré sa v súvisi s náukou vykúpenia môžu vyskytnúť atď.

prirodený život a blaženosť; aj keby niekto bol celkom nevinne žil, bol by dosiahol len primeranú prirodzenú ľudskú blaženosť. S druhej strany však človek vykúpením nie je oslobodený od všetkej osobnej námahy, ale je povinný svedomite spolupracovať s milosťami, ktorých sa mu na základe Kristovho vykúpenia dostane, aby mohol nadprirodzený život prijať a aby si už prijatý život stále udržal a zveľaďoval.

Azda nijakú inú pravdu Kristus Pán nez dôrazňuje natoľko vo svätom Pisme ako tú, že vykúpenie nám musí byť privlastnené, a to u dospelých aj vlastnou súčinnosťou každého jednotlivca. Sviatosť krstu je prvý, obecné potrebný prostriedok, ktorým sa nadprirodzený život základným spôsobom udeľuje. „Ak kto znova sa nenarodí z vody a z Ducha Svätého“, — hovorí Spasiteľ — „nemôže vojsť do kráľovstva božieho.“⁹ Nadto však na udržanie tohto života nariaďuje jesť a piť svoje telo a svoju krv,¹⁰ káže bedliť a modliť sa,¹¹ zachovávať prikázania,¹² činiť pokánie,¹³ apoštolom dáva moc, aby kajúcnikom odpúšťali hriechy¹⁴ a poveruje ich, aby učili všetky národy zachovávať všetko čokoľvek prikázal, takže každý človek je povinný pod správou Kristom ustanovených zákonitých predstavených zachovávať celú náuku Kristovu¹⁵ a to z nadprirodzených pohnútok, čerpaných práve z tej istej náuky. No vo všeobecnosti Kristus Pán každého vyzýva: „Kto chce za mnou ísť, nech zaprie sám seba a každý deň vezme svoj kríž a nech ma nasleduje. Lebo kto si bude chcieť zachovať život, stratí ho; no kto stratí svoj život pre mňa, zachová si ho.“¹⁶

Z toho vysvitá, že Kristovo vykúpenie nám má byť tak privlastnené, že každý človek stane

⁹ Ján 3, 5.   ¹⁰ Ján 6, 54.   ¹¹ Marek 13, 33.

¹² Mat. 19, 17.   ¹³ Mat. 4, 17.   ¹⁴ Ján 20, 23.

¹⁵ Mat. 28, 20.   ¹⁶ Luk. 9, 23—24.

sa ako by Kristom: svojim životom zopakuje Kristov život; svätým krstom sa pre nadprirodzený život narodí z vody a z Ducha Svätého tak, ako aj Kristus sa počal z Ducha Svätého; a potom cez celý život nasleduje Krista až po stratu života pre Krista, totiž až potiaľ, že poslušne a z lásky k Bohu prijme z božích rúk aj smrť ako odplatu za hriech. Tým bude uplatnenie vykúpenia na človekovi skončené, takže takto na základe Kristových zásluh aj sám človek si zaslúži oslávenie duše a tela, ktorého vzorom je oslávený Kristus.

Duchovné čítanie a prednášky.

Dr. Inocent Müller, OP.

Duchovné čítanie mohli by sme pomenovať napísaným duchovným vedením; náboženská prednáška je zasa ústnym vedením viacerých duší naraz. V obidvoch prípadoch ide o veľmi dôležité prostriedky duchovného života, preto si povieme, ako ich načim použiť.

1. Medzi knihami na duchovné čítanie na prvom mieste stojí Písmo sväté. Keby sme chceli vedieť, čo znamená sväté Písmo pre náš duchovný život, museli by sme pýtať odpoveď od veľkých cirkevných Otcov, najmä od svätého Hieronyma, lebo tí svoju duchovnú budovu, aj svoje veľké vedecké diela postavili z učenia Písem. My musíme Boha poznať, keď chceme k nemu prísť. Lež ako ho poznať, keď býva v neprístupnom svetle? Poznáme ho z jeho slov. Boh sám sa vyslovuje v Slove spôsobom nekonečným, tak dokonale a plne, že toto Slovo je jediné.

Toto Slovo, prikryjúc svoju božiu veľbu našou prirodzenosťou, zjavuje sa nám vtelením: „Zasvietil v našich srdciach, aby svietilo poznanie slávy božej v tvári Krista Ježiša.“¹

¹ 2 Kor. 4, 6.

Keď Kristus prišiel na svet, porozprával nám slová, „ktoré dostal od svojho Otca”,² preto jeho slová sú slová samého Boha: „Lebo ten, ko- ho Boh poslal, hovorí slová božie.”³ Sú to na- ozaj mnohé slová jediného Slova tak, ako sú mnohé ľudské slová, ktorými ich vyjadrujeme, a ako sú mnohí ľudia, ktorí ich majú počúvať, aby žili.

Slová vteleného Slova nám zjavujú Boha, jeho prirodzenosť, jeho bytie, jeho dokonalosti, jeho lásku, jeho práva, jeho vôľu. Keďže sú to slová večnej Múdrosti, pomáhajú duši preni- kať do vyššieho svetla, prenášajú dušu do svä- tej slávy, v ktorej žije Boh. Keď hlboko ve- riaca duša pozorne a stále počúva tieto slová, má viacej osvetlené božie tajomstvá a vnára sa do nich. Nuž a tieto slová Ježiša Krista nájde- me predovšetkým v Evanjeliu. Tam vraví sa- mo vtelené Slovo. Ľudskými slovami zjavuje veci nevysloviteľné a nášmu duchu primeraný- mi a pochopiteľnými úkonmi ukazuje nevidi- teľné. Načim iba oči otvoríš a pripravíš srdce, aby sme vedeli všetko poznať a radovať sa z toho.

K Evanjeliu sa pripojujú apoštolské Listy, najmä Listy svätého Jána a Pavla. Obidvaja rozprávajú o tajomstvách, ktoré videli. Prvý keď odpočíval na Majstrovom srdci, druhý vo videniach, pri ktorých od samého Krista počul „slová tajnostné”.⁴

Teda v Písmach zjavil sa nám Kristus, kaž- dá stránka vraví o ňom, na každej stránke je napísané jeho meno. Každá stránka oslavuje jeho dokonalosti, jeho skutky. Každá stránka ospevuje jeho nevysloviteľnú lásku, jeho ne- obmedzenú dobrotu, jeho nevyčerpatelné milo- srdenstvo a nekonečnú múdrosť. V Písme od- kryva Kristus nevyspytateľné bohatstvá tajom- stva svojho života, svojich bolestí, tam roz- práva o svojej nebeskej sláve.

² Ján 17, 8.

³ Ján 3, 34.

⁴ 2 Kor. 12, 4.

Preto sa nečudujeme svätému Hieronymovi, ktorý tak energicky napísal: „Kto nepozná Písma, nepozná Krista.” Túto výčitku iste si nezaslúžia prví kresťania, ktorí žili z Písem, úctievali si ich, a táto ich úcta prešla aj do liturgie. Čítali sväté Písmo stále, lebo prežívali nanomenutie svätého Pavla: „Slovo Kristovo nech prebýva vo vás hojne, vo všetkej múdrosti.”⁵

Ale keď chceme, aby reč božia živo sa dotkla aj nás, aby bola pre nás žriedlom kontemplácie a života, musíme ju prijať s vierou a pokorne, s úprimnou túžbou poznať Krista, spojiť sa s ním a kráčať v jeho šľapajach. Veď hlboké nadprirodzené poznanie a preniknutie svätého Písma je dar Ducha Svätého, dar veľmi vzácny, ktorý Pán Ježiš dal svojim apoštolom pri jednom zo svojich posledných zjavení: „Vtedy otvoril im smysel, aby rozumeli Písmam.”⁶ Duše, ktoré boli obdarené týmto darom pre svoju veľkú pokoru a vytrvalé modlitby, odkrývaly v Písme hĺbky, o ktorých nemáme tušenia. „Ony sa tešia z božích výrokov, ako ten, čo našiel hojnú korisť.”⁷ V Písme nachádzajú „skrytú mannu”,⁸ ktorá má mnohorakú chuť a stáva sa ich denným pokrmom.

Nuž a kde je príčina tohto požehnaného vplyvu božieho slova na dušu? Príčinou je Kristus, ktorý stále žije, ktorý je Boh, ktorý zachraňuje a oživuje. Keď chodieval po zemi, vravelo sa o ňom, že „moc vychádzala z neho a uzdravovala všetkých”.⁹ A čo sa vravelo o samej osobe Pána Ježiša, s patričnou primeranosťou môžeme povedať aj o jeho slovách. Čo platilo o ňom predtým, platí aj dneska. Kristus žije v duši spravodlivého. Pod neomylným vedením tohto vnútorného Majstra duša tak, ako kedysi pokorná Magdalena, počúva jeho slová a preniká božiu jasnosť. Kristus jej

⁵ Kol. 3, 16.   ⁶ Luk. 24, 45.   ⁷ Žalm 118, 162.

⁸ Zjavy. 2, 17.   ⁹ Luk. 6, 19.

dáva svojho Ducha, prvého pôvodcu svätých Písem, aby „skúmala všetko, aj hĺbokosti božské“.¹⁰ Kontempluje božiu lásku k ľuďom. Vierou poznáva veľké tajomstvá Ježiša Krista, a toto podivné poznanie ju priťahuje, dvíha, pretvoruje. Prežíva asi to, čo emauzskí učeníci, keď sám Kristus Pán im vysvetľoval smysel svätého Písma: „Či naše srdce nehorelo v nás, keď hovoril na ceste a otváral nám Písma?“¹¹

Takto v duši rastie túžba, aby žila len pre Boha, jej láska rastie zo stáleho spojenia s Bohom, preto chce vždy a vo všetkom plniť vôľu nebeského Otca.

A ešte niekoľko slov o Starom zákone. Medzi starozákonnými knihami sú niektoré, ako napríklad Žalmy, v ktorých načim zvlášť hľbať. „Žalmy, píše P. Lacordaire, to bola príručka pobožnosti našich otcov; našli sme ju na stole chudobných aj kráľov. V rukách kňaza ostáva až podnes pokladom, z ktorého čerpá vnuknutia, keď ide k oltáru, keď ide medzi ľud, keď rozjíma.“ Žalmy živou rečou vyjadrujú najkrajšie city obdivu, klaňania, synovskej bojzlivosti, uznania a lásky. Prekypujú vrúcnyimi prosbami v najťažších životných skúškach, v ktorých trpiaci volá spravodlivého Boha, aby trestal zlých. Sú tam vzdychy kajúceho hriešnika, dúfajúceho v božie milosrdenstvo a sľubujúceho polepšenie. Preto čítať, rozjímať Žalmy a prispôbiť im svoje smýšľanie je iste posväcujúce.

Múdroslovné knihy tiež sú určené pre nábožné duše. V nich nestvorená Múdroseť volá ich k lepšiemu životu a popisuje hlavné ctnosti, v ktorých sa majú cvičiť vo svojom vzťahu k Bohu a k bližnému.

Keď chceme duchovne ťažiť z historických a z prorockých kníh, musíme vedieť, že božia Prozreteľnosť mimoriadne sa starala o vyvo-

¹⁰ 1 Kor. 2, 10.

¹¹ Luk. 24, 32.

lený národ, aby ho chránila od modlárstva a priviedla k uctievaniu pravého Boha. V týchto knihách načim vidieť veľkú túžbu po Vykupiteľovi; preto proroci napomínajú ľud, aby bol spravodlivý, aby mal lásku, najmä k utláčaným, preto tiež vyhrážajú ľudu trestmi, ak ich napomenutia nepočúvne. Keď takto budeme čítať prorocké knihy, nájdeme v nich veľa duchovného pokrmu.

2. Okrem svätých kníh Písma dobre nám poslúžia knihy duchovných spisovateľov, najmä svätcov a cirkevných učiteľov. Títo spisovatelia môžu byť majstrami nášho duchovného života. Dobre poznajú učenie Písma a učiacej Cirkvi, a ako svätci toto učenie tiež prežili; preto môžu nám sprístupniť a osvetliť zásady kresťanskej dokonalosti. Posilnia nás v presvedčení o záväznosti starať sa o osobné posväcovanie, naznačia nám aj prostriedky, ktoré sami vyskúšali ako najlepšie, povzbudia nás a tak nás privedú na cestu, po ktorej sami kráčali. Títo učitelia sú pre nás tým užitočnejší, že máme ich vždy naporúdzi. Pomocou duchovného vodcu môžeme si zvoliť toho, ktorého sami chceme, ktorý lepšie zodpovie stavu našej duše, a môžeme s ním rozprávať tak dlho, ako sa nám páči. A veru máme veľa takých knižných vodcov; pravda, záleží na tom, ktorú knihu, prípadne ktorého duchovného spisovateľa si vyberieme, lebo nie je každá kniha pre každú dušu.

Duchovná kniha nás potom stále napomína, veľmi jemne odkrýva všetky naše chyby. Ukazuje nám ideál, ktorý treba dosiahnuť, vyzýva nás, aby sme poznali seba samých, takže potom poznávame svoje dobré aj zlé vlastnosti, vidíme stupne, ktoré sme už prešli a cez ktoré ešte máme prejsť, aby sme sa stali dokonalí. Netreba sa preto čudovať, že čítanie duchovných kníh a životopisov svätých priviedlo mnohých k obráteniu, ako vidieť v živote svätého

Augustína, a že pomáha dušiam dostať sa k najvyšším métam duchovného života.

3. Napokon duchovné prednášky. Tie majú prednosť pred knihami, lebo sú prispôbené osobným záujmom poslucháčov a konajú sa len pre nich, a potom sú živšie, strhujúcejšie. Tu už účinkuje pohľad, hlas, posunky prednášateľa, a tým stúpa akosi význam pravdy, o ktorej hovorí. Predpokladá sa, že prednášajúci dokonale ovláda predmet, že o jeho pravde alebo hodnote je hlboko presvedčený a že prosí Boha, aby požehnal a oživil jeho slová. U poslucháčov sa zasa predpokladá dobrá vôľa a vnútorná súcosť prijať pravdy, o ktorých hovorí.

Cieľ duchovného čítania je udržať v duši ducha modlitby, je to tiež určitý spôsob rozhovoru duše s Bohom, ku ktorému pomáha duchovný spisovateľ alebo prednášateľ. Aby sme dosiahli tento cieľ, musíme mať veľkého ducha viery, aby sme v spisovateľovi alebo v kazateľovi videli Boha samého, „ako by Boh napomínal skrze nás“.¹² Toto si oveľa ľahšie osvojíme, keď spisovateľ alebo kazateľ sám bude preniknutý evanjeliovým duchom, keď bez váhania budeme môcť potvrdiť, že nie je to jeho náuka, lež učenie Ježiša Krista.

Ale v každom prípade čitateľ alebo poslucháč nech prosí Krista, aby mu dal svojho Ducha, aby mu ten v srdci všetko vysvetľoval. Preto nečítam ani nejdem na prednášku zo zvedavosti, aby som sa dozvedel niečo nové, ale preto, aby som sa poučil. Načím sa oslobodiť od márnosti, ktorá túži po poznaní duchovných vecí, a nie po ich uskutočňovaní. A všetkým bez rozdielu sa odporúča, aby sa zriekli kritického ducha, ktorý číta a počúva nie preto, aby sa obohatil, lež preto, aby posúdil či už obsah alebo literárnu formu knihy alebo reči.

¹² 2 Kor. 5, 20.

Duchovný človek usiluje len o jedno: čím väčšími zo všetkého vyťažiť pre seba.

Z duchovného čítania alebo z prednášok budeme mať taký úžitok, aká bude naša túžba po svätosti. Túžiť a smädiť po dokonalosti značí uskutočňovať na sebe to, čo čítam alebo počúvam, a nepozerať pritom na to, či ten druhý to koná alebo nie. Potom v duchovnom čítaní a v prednáškach nájdeme vždy niečo, čo dušu osvieži a povzbudí, lebo tu ide len o duchovný život. Keď je tam niečo, čo sa priamo vzťahuje na začiatočníkov, to veľmi ľahko pochopia pokročilejší. Reč pre pokročilých môže byť ideálom pre začiatočníkov. Keď sa niečo vzťahuje na budúcnosť, to nás môže povzbudiť k dobrým predsavzatiam v prítomnosti, lebo takto sa človek pripravuje na budúce úlohy.

A jednako najdôležitejšie je napomenutie svätého Pavla, ktorý odporúča svojim čitateľom a poslucháčom toto pravidlo: „Nie poslucháči zákona sú spravodliví u Boha, ale činitelia zákona budú spravodlivými.“¹³ Svätý Pavol tu iba vysvetľuje slová Krista Pána, ktorý v podobenstve o semene vraví, že iba tí budú mať úžitok z božieho slova, ktorí „keď počujú slovo, v dobrom a výbornom srdci zachovávajú ho, a prinášajú úrodu v trpezlivosti“.¹⁴ Naším heslom nech budú slová svätého Jakuba: „Buďte plniteľmi slova, a nielen poslucháčmi.“¹⁵

Svedomití.

Prof. P. Emilián Soukup, OP.

Kresťanov delíme na pokrytcov, svedomitých a svätých. Pokrytci zachovávajú dajaký kresťanský povrch alebo aspoň kresťanskú vonkajšiu príslušnosť, nedbajúc o vnútro. Sú ozajstný opak a protiva svätých. Ale taký rozdiel nie je medzi svedomitými a svätými.

¹³ Rim. 2, 13.   ¹⁴ Luk. 8, 15.   ¹⁵ Jak. 1, 22.

Tá dvojica je jedno, majú sa k sebe ako začiatok a vyvrcholenie, cesta a dosiahnutie cieľa.

Svätí sú majstri svedomitosti. Keďže aj najmenej poučený kresťan chápe, že svedomitosť je ideál kresťanského života, ocitneme sa pred ďalšou myšlienkou o chápaní svätých pre obecnosť kresťanského života. Životne súvisí s predošlou myšlienkou o nasledovaní Krista v jeho smrti a vzkriesení. Bo v novom živote po vzkriesení zo starej smrti treba prvé kroky a vodcovského ducha. No to obsahujú zásady o svedomitosti svätých a našej.

Svedomitosť je podrobenie života vláde svedomia. Odborníci vravia, že slovo svedomie do kresťanstva uviedol apoštol Pavol; že slovo aj ním označenú vec vzal do kresťanskej náuky o mravoch z filozofie gréckych stoikov, ktorí prví jasne vyslovili pojem aj jeho meno. Stoikom svedomie znamenalo vedomie myšlienky s vonkajším konaním. A keďže myšlienka svojou povahou je hodnotiaci sudkyňa a rozkazujúca vladárka, svätý Pavol nepotreboval nijakú inú zmenu pre kresťanskú mravouku pri tomto slove a pojme, iba ak z malého začiatočného písmena urobiť veľké písmeno: miesto logos (myšlienka) napísal Logos, duch boží, pravda božia, pravda Kristova. Potom mal otvorenú cestu, aby priviedol túto filozofickú pravdu na vrchol vyhlásením: „Všetko, čo nie je podľa svedomia, je hriech“, lebo je to skutok proti oprávnenému výroku sudcu a proti oprávnenému rozkazu vládca — totižto duchu, poučenému duchom božím.

Apoštol Pavol tým neprináša novú náuku do kresťanstva, ale len nové slovo pre starú pravdu, dosiaľ inakšie vyjadrovanú, nie takým ľudsky presným a výrazným spôsobom.

Dielo Ježiša Krista môžeme stručne vyjadriť takto: Postavil človeka bezprostredne pred Boha, ktorý vidí do duše a hľadá do

duše a podľa toho, čo tam vidí, posudzuje hodnotu človeka. Preto celé úsilie Ježiša Krista je venované uvedeniu náboženského a mravného života dovnútra, nie aby tam výlučne bol skrytý, ale aby tam bol zakorenený a odtiaľ živý a spravovaný. Čo človek koná, nedostáva svoju hodnotu zvonka, ale z duševného sprevádzania skutku. Preto každý vonkajší čin človeka musí mať toto sprevádzanie, musí byť pripravovaný vnútri, tam musí dostať svoj smer.

Najvýraznejšie sú pre to dva Pánove výroky. V siedmej kapitole Markovho Evanjelia Pán vraví: „Počujte ma všetci a rozumejte! Nič nevchádza zvonku do človeka, čo by ho mohlo poškvrniť, ale to, čo vychádza z človeka, je to, čo znečisťuje človeka. Kto má uši na počúvanie, nech počúva: Zvnútra, z ľudského srdca pochádzajú zlé myšlienky, ... nepravosti, ... bláznivosť. Všetko toto zlé pochádza zvnútra a znečisťuje človeka.“ Preto iba vtedy je mravný život bezchybný, keď všetko jeho usilovanie ide dovnútra, aby sa zabránilo vychádzaniu špatnosti, aby mohlo vychádzať dobro, keď tam bude rozsudzovať a vládnuť duch dobra. Vyčistiť vnútro, udržovať ho čistým a naplniť dobrom a zachovávať súdenie a vládu dobrého ducha, to jest ducha božieho a božiu pravdu, boží posudok a boží rozkaz.

Na to naväzuje a v tom pokračuje druhý Pánov výrok v Matúšovom Evanjeliu: „Blahoslavení čistého srdca, lebo oni budú vidieť Boha.“¹ Z rozličných výkladov toho slova tu sa nám hodí výklad katolíckeho moderného výkladača, že nie je tu reč výlučne o panichej čistote, ale o čistote v smysle prvého Pánovho výroku, o čistote od akejkoľvek špatnosti ducha, ktorý by pôsobil vychádzanie špatnosti,

¹ 5, 8.

bo nie je duch božej pravdy. Takým čistým srdcom ovládaný život má sľúbené videnie Boha, najbližšie spojenie s Bohom.

Z prvého Pánovho výroku chápeme, prečo Pán Ježiš tak ostro vystupoval proti pokrytectvu, to jest proti farizejskej povrchnosti; a prečo jej dával práve meno hrobu, to zasa chápeme z druhého výroku, lebo hrob v myšlienkach poslucháčov bol obrazom najhoršej nečistoty.

A zo všetkého sa nám môže urobiť svetlo, keď tak pomyslíme na svätých. Chceli byť pravými klaňateľmi Otcovými v duchu a pravde, podľa požiadaviek božského Majstra, za ktorým chceli dôsledne a presne ísť. Keďže chceli Bohu vzdávať pravú úctu, preto toľme usilovali o vládu ducha a pravdy vo svojich skutkoch. Zakrátko museli poznať, že Pánove slová sa pre nich vykryštalizovali vo dva pojmy: vonkajšok je lož a klam; z iných Pánových slov vedeli, že musia pridať: lož veľmi nebezpečná a klam veľmi nebezpečný, ak sa dostane dovnútra a zmocní ducha človeka ako sudca a vladár. Proti tomu stál druhý pojem pre svätých ako žiarivý kryštál: iba duch je pravda, správny sudca a bezpečný vodca. Podľa toho robili, a tak musíme rozumieť svedomitost svätých.

Svedomitost rozumeli v jej pôvodnom, najhlbšom a vrcholnom smysle, ktorý hlásalo Evanjelium a apoštol Pavol: svedomitost je čo najväčšie vylučovanie povrchnosti čiže povrchovosti, lebo povrchovost je lož a klam. Preto svedomitost je opravdivost ducha. Opravdivost zase znamená vládu pravdy, drviacu lož a klamavost vonkajška, aby každý skutok zodpovedal božej pravde. Chceli byť vo svojich činoch obrazom božej pravdy.

Dôsledky takého svedomia svätých často im vyčítajú ako nedostatok ľudskosti. Ale ten-

to dôsledok sa musel takým spôsobom prejavíť, lebo svätí boli hrdinmi svedomitosti. Aby sa čo najlepšie obrnili proti lži a klamu, pokladali vôbec vonkajšie za šialivý klam a preto všetko vonkajšie drvili, nohami šliapali.

Nebola to len kajúcnosť, a v neskoršom vývine to asi vôbec nebola kajúcnosť, keď odmietali všetky od ľudí zachovávané vonkajškivosti; nebola to číra kajúcnosť, keď mali záľubu v tom, čo my voláme telesné trýznenie a v každom ohľade a vo všetkých dôsledkoch, až po zničenie. Bola to hrdinská opravdivosť, hrdinská svedomitosť, hrdinské zdôrazňovanie ducha a hrdinské hodnotenie vonkajška ako nebezpečného klamu a lži. Bolo to hrdinské uskutočnenie myšlienky apoštola Pavla, ktorý v druhom Liste napísal Korintským: „Kde je duch Pánov, tam je sloboda.”²

Vravím „hrdinské”; lebo hrdinstvo je hrdá povznesenosť nad hroziacim vonkajškom pre myšlienku, aby myšlienka bola zachovaná, aby sa myšlienka mohla uplatniť svojím súdom a svojou vládou. Hrdá povznesenosť, nie pyšná, ale povznesená vedomím nízosti vonkajšieho, idúca až po dokonalé nedbanie o hocičo vonkajšie; lebo povznesená na výšku ideálu, ktorý uplatňuje za cenu všetkého vonkajšieho, nižšieho, hmotného.

Že táto hrdinská svedomitosť svätých nie je pre nás všetkých a pre každého kresťana? Potom by ani nemal pre nás význam Pánov život a kríž. Lebo život Pána nášho Ježiša Krista bol veľkolepým znehodnocovaním vonkajškivosti, jeho kríž ukázal, že vykonal viac, ako najsvedomitejší svätí, on Svätý svätých.

² 3. 15.

Z knihy blahoslavenej Angely z Foligno.¹

Motto: „To, čo je úbohé, ba čo vlastne nie je ničím, to si napísal; ale o tom drahocennejšom, čo cíti duša moja, o tom si nenapísal ani slova.“ Tak Angela svojmu pisárovi-spovedníkovi. I sama sa však cítila bezmocnou vyrozprávať nevyповедateľné.

Keď som sa dala na cestu pokánia, hovorí Angela z Foligno, urobila som osemnásť duchovných krokov, prv než som poznala celú nedokonalosť svojho života.

Prvý krok.

Vedomie viny.

Začala som uvažovať nad svojimi hriechmi a uvedomila som si svoj hrozný stav. Veľmi som sa bála, že budem zatratená, a horoko som plakala.

Druhý krok.

Hanbí sa spovedať.

Druhý krok bol, že som sa začala hanbiť za svoje hriechy, a to tak veľmi, že som nemala sily dokonale sa z nich vyspovedať. A tak som aj často bez spovede, v hriechoch prijímala telo Pánovo.

Svedomie mi preto nedalo pokoja vo dne v noci.

Obrátila som sa teda o pomoc ku svätému Františkovi a prosila som ho, aby mi doprial najšť dobrého spovedníka, ktorý by pochopil

¹ Latinských vydaní je dosť. Ja som použil *Acta Sanctorum, Januarius, vol. I., ad diem IV.* a latínsko-taliánske vydanie Pulignaniho z r. 1932. (*L'autobiografia e gli scritti della Beata Angela da Foligno, Città di Castello.*)

Poznamenávam, že hovorí ľudom dobrej vôle o zdravej katolíckej mystike sa má so stanoviska duchovného života pokladať za zrejme osočné, a nie za nejaké chorobné rojčenie.

Prekl.

úbohý duševný stav, u ktorého by som sa teda mohla dobre vyspovedať.

Hneď nato v noci zjavil sa mi vo sne akýsi starec a povedal mi: „Sestra, keby si ma bola prv prosila, by som ti bol učinil to, o čo si ma prosila. Ale to nič neškodí! Hľa, už sa ti stalo, čo si žiadala.“

A naozaj, keď som ráno išla ku svätému Františkovi, stretla som sa s istým bratom, kazateľom u svätého Feliciána. Bol kaplánom a mal dovolenie spovedať. Hneď ako som počula jeho kázeň, rozhodla som sa vyspovedať u neho.

Vyspovedala som sa teda úplne zo všetkých svojich hriechov a dostala som rozhrešenie. Ale pri tejto spovedi nepocítila som útechu, iba nepokoj, hanbu a bolesť.

Tretí krok.

Zadosťučinenie.

Robila som uložené pokánie a ustavične som bola plná bolesti a necítila som nijakú útechu.

Štvrtý krok.

Milosrdenstvo božie.

Začala som uvažovať o milosrdenstve božom a poznala som ho v tom, že sa mi dostala milosti obrátenia a že som bola vytrhnutá z pekla.

A tu začalo vnikáť svetlo do mojej duše. A v jase toho svetla som ešte viacej musela sama nad sebou plakať a žiaľiť, a túžila som ešte po ostrejšom pokáaní.

Piaty krok.

Poznanie seba.

Keď som bola tak osvietená shora, videla som v sebe iba chyby, a tak som seba samu odsudzovala. Vedela som totiž a isto-iste som poznávala, že som si zaslúžila peklo. A tu ma znovu zachvacoval horký plač.

Musím poznamenať, že medzi jednotlivými krokmi bol vždy určitý časový odstup. Stav duše, — ktorá sa len tak ťažko môže hýbať a len bolestne a ako by s veľkou farchou môže kráčať k Bohu a i to len maličkými krôčkami, — ma veľmi rozľútoval a rozboleval.

A viem o sebe, že som sa na každom kroku mnoho zdržovala, a plakala som, že mi nebolo dopriate urobiť viac krokov naraz. No bola to pre mňa predsa akási útecha, že som mohla plakať na každom kroku: isteže, trpká útecha.

Šiesty krok.

Jasné vedomie viny.

Keď som tak kráčala tou cestou, dostala som jasnejšie svetlo milosti, ktoré mi ešte viac dalo poznať veľkú hĺbku mojich hriechov.

Videla som, že urážajúc svojho Stvoriteľa, urážala som aj všetky stvorenia, postavené do sveta na môj duševný ošoh.

A znovu mi prichádzaly na um moje hriechy v celej svojej temnej hĺbke, a ako som sa z nich Bohu svojmu vyznávala, precífovala som celú ich hrôzu.

Vzývala som teda všetkých svätých a blahoslavenú Pannu, aby orodovali za mňa a prosili milosrdného Boha o milosrdenstvo pre tú, ktorej bol toľko dobrého vykonal. A keďže som vedela, že som už svojim hriechom umrela, prosila som ich aj o to, aby mi od Pána vyprosili milosť nového života.

A prosila som stvorenia, ktoré som urazila, urážajúc ich Stvoriteľa, aby nežalovaly na mňa pred Bohom.

A zdalo sa mi, že všetky stvorenia aj všetci svätí mali so mnou sústrasť.

A vtedy mi konečne bolo dopriate, že som sa mohla viac než obyčajne modliť k Bohu s veľkým ohňom lásky.

Siedmy krok.

Pohľad na križ.

Dostávala som s času na čas zvláštnu milosť, a to, že som s porozumením mohla hľadieť na križ a telesnými aj duševnými očami vidieť na ňom Krista Pána, ako umrel za nás. Ale toto hľadenie a nazeranie bolo ešte bez chuti; len veľkú bolesť som pri ňom cítila.

Ôsmy krok.

Príčina Spasiteľovej smrti.

Pri pohľade na križ bolo mi dopriate hlbšie poznať, ako sa to vlastne stalo, že Kristus Pán zomrel za naše hriechy. A vtedy som znova veľmi bolestne poznala všetky svoje hriechy a cítila som, že som ho vlastne ja ukrižovala. Nevedela som však ešte, akým veľkým dobrodením je pre nás utrpenie Kristovo. Až neskôr som ozaj hlboko porozumela, ako ma vlastne Kristus Pán odviezol od hriešneho života, priviedol k pokániu a umrel za mňa.

Ale toto poznanie križa mi zapálilo v duši taký oheň lásky a ľútosti, že som u nŕh križa urobila pevné predsavzatie vzdať sa všetkého svetského, a celá som sa Ježišovi obetovala. A čo aj so strachom, predsa som mu hneď vtedy urobila sľub večnej čistoty aj sľub, že ho už neurazím ani jedným údom svojho tela. Na minulé hriechy každej jednotlivéj čiastky svojho tela som horko žalovala.

A prosila som Spasiteľa, aby mi on sám dal sily zachovať to, čo som sľúbila, t. j. čistotu a ostražitú bedlenie nad všetkými svojimi smyslami, lebo jednak som sa bála složiť tie sľuby, jednak oheň lásky ma nútil, takže som nemohla ináč konať.

Deviaty krok.

Cesta ku križu.

Potom mi bola vložená do duše túžba poznať, kde je vlastne cesta križa. Chcela som

ju nájsť a rada potom bývať pri nohách kríža, kde je útočisko všetkých hriešnikov.

A dostalo sa mi osvietenia a poučenia. Cestu ku krížu som našla takto: Dostala som vnukmusím odpustiť všetkým, čo mi ublížili, a zbaviť všetkého a tak kráčať ľahšie a voľnejšie; musím odpustiť všetkým, čo mi ublížili a zbaviť sa všetkého pozemského, pretrhnúť styky so všetkými ľuďmi, mužmi aj ženami, so všetkými priateľmi a príbuznými, zanechať aj svoj majetok, aj seba samu, a že srdce svoje musím oddať Kristu, ktorý mi toľko dobrého vykonal, a musím ísť po trnistej ceste, po ceste utrpenia.

Od tej chvíle som sa teda začala skromnejšie šatiť, prestala som sa ozdobovať, aj skromnejšie som už jedávala. Ale veľmi som sa ešte hanbila a bolo mi to neprijemné, lebo som ešte necítila mnoho lásky k Bohu a žila som ešte s manželom. Horkosťou ma naplňovalo, keď mi nadávali alebo aj skutkami krivdili. Znášala som to však všetko trpezlivo, ako som len mohla.

Stalo sa vtedy podľa vôle božej, že mi zomrela matka, ktorá ma veľmi hatila na ceste božej, a v krátkom čase mi zomrel aj manžel i všetky deti. No keďže som sa dala na cestu božiu a prosila som Boha, aby ma ich zbavil, ich smrť ma veľmi potešila, hoci som pocítila i trochu bolesti.

Vtedy som si jasne uvedomila, že od chvíle, čo mi Pán vypočul prosbu, bude srdce moje navždy v srdci božom a vo vôle božej a vôľa božia a srdce jeho budú v srdci mojom.

Desiaty krok.

Zjavenie Ukrižovaného.

Keď som sa pýtala Boha, čo mám robiť, aby som sa mu zapáčila, on vo svojej veľkej добрote zjavil sa mi viac ráz v spánku aj v bedlení, príbitý na kríž a vyzval ma, aby som sa pozrela na jeho rany; a podivne mi

ukazoval, ako všetko za mňa pretrpel. To sa stalo viac ráz. A keď mi všetky muky, za mňa vytrpené, po jednej poukazoval, hovoril mi: „Aké hodné zadosťučinenie mi teda môžeš ty dať za toto všetko?“

Podobne sa mi zjavil často aj v bedlivom stave, ale predsa nie tak hrozne, ako v spánku.

Kedykoľvek sa mi však zjavil, vždy bol veľmi smutný a strašne trpel. Ukazoval mi rany na hlave, poranené obrvy a roztrhané fúzy a bradu, vypočítaval a na svojom tele mi ukazoval všetky jednotlivé šľahy bičov a hovoril mi: „Toto všetko som trpel za teba.“

Vtedy mi prišli na um všetky jednotlivé moje hriechy a pochopila som, že som nimi zranila Ježiša Krista a že by som mala za ne nesmierne ľutovať.

A naozaj, vtedy som pocítila takú veľkú bolesť nad svojimi hriechmi, ako nikdy predtým.

Podobne mi ukázal aj svoje utrpenie a hovoril mi: „Čím sa mi môžeš primerane odvdáčiť?“

A vtedy som plakala plačom preveľkým a ronila som také horúce slzy, že mi až tvár pálily, a musela som si chladiť oči zimnou vodou.

Jedenásty krok.

Ostré pokánie. Zriekne sa sveta.

Dala som sa na ostrejšie pokánie za svoje hriechy a vymýšľala som si všelijaké sebamŕtvenia a usilovala som sa ich konať. No keďže sa mi zdalo, že sa vo svetskom okolí nemôžem dostatočne oddať pokániu, rozhodla som sa nechať naskrze všetko, aby som sa tak mohla dostať ku križu, ako mi to Boh vnukol.

Toto rozhodnutie mi bolo dané z božej milosti týmto podivným spôsobom: Bola som vo veľkej neistote. Na jednej strane som si veľmi túžobne želala stať sa chudobnou a veľmi dychtivo som si žiadala, aby som ne-

zomrela prv, než budem chudobná. Na druhej strane trápilo ma mnoho pokušení, ako napr.: že žobraf sa mne, mladej ešte, nepatrí, ba bolo by mi to aj nebezpečné; potom bála som sa, že budem musief zomrief od hladu a zimy; a vôbec všetci ma od toho odhovárali.

Ale Boh sa konečne nado mnou zmiloval a dal mi do srdca akési veľké svetlo a s ním mi prišla do duše aj ohromná sila a spolu resvedčenie, ktoré mám až dosiaľ, že totižto tú silu už nikdy nestratím. Umienila som si a pevne som sa rozhodla, že keby som mala i zomrief od hladu a zimy alebo od hanby, ak sa to Bohu páči, alebo aspoň ak sa mu to môže páčiť, že sa svojho predsavzatia nevzdám, čo by som aj naisto vedela, že taký koniec ma naozaj čaká; lebo vo všetkej tej biede by som rada zomrela pre Boha.

Vtedy som sa už naozaj navždy skalopevne rozhodla.

Dvanásty krok.

Chce mať pred očima umučenie Pánovo.

Potom som prosila blahoslavenú Matku Krista Pána a svätého Jána Evanjelistu pre bolesti, ktoré sami vytrpeli, aby mi vyprosili nejaké znamenie, ktoré by ma neustále upamätovalo na Pánovo umučenie. (Pokračovanie.)

Preložil Dr. M. Chladný Hanoš.

Svätý Tomáš Akvinský.

Gorazd Zvonický.

Na Lodi mystickej, máličko od kormidla,
prilieva oleja, by láska nevystydla,
zažiha signály a utužuje laná
a dvíha na stožiar výsostné svetlo Pána.

Pod križom výkupným, na ktorom Kristus visel,
z rán Bohočloveka napája srdce, myseľ,
na svietnik najvyšší povznáša bohovedu
a v sbore veľduchov velebne kráča vpredu.

Sťa veža nad mestom, dóm gotického slohu,
ten gigant múdrosti sa vypnul k Pánu Bohu
a s hrivnou pokory do záhad viery vniká
a kľúčom milosti tajomstvá odmyká.

Zázračný génius a cherub zemi daný
z bášť božej náuky Petrove strežie brány
raz bleskom nebeským, raz nehou rajských vánkov,
a slovom nezdolným tne do bludárskych stánkov.

Čo v Chlebe anjelskom tajomstvo zahľadá,
on s lýrou lahodnou velebne ospevuje,
čo páše hriešny svet, on slzou lásky smýva,
čo padlo v obeľ tmám, on Svetlu vyďobýva.

Na Lodi mystickej, máličko od kormidla,
prilieva oleja, by láska nevystydla,
pomáha veslovať k prístavu zábezpeky
cez bludné nánosy, čo naplavily veky.

Máriina svätosť.

3. Plnosť ctností.

Univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff, OP.

Doista naša duša je bezprostredným zdrojom nášho života; ale je len sprostredkujúcim zdrojom životnej činnosti, totižto prostredníctvom schopností. Tak aj v duchovnom živote. Veď posväcujúca milosť, sídliaca v podstate duše, povznáša ju, aby bola bezprostredným žriedlom nadprirodzeného života; ale činnosť nadprirodzeného života vyviera bezprostredne z ctností a darov Ducha Svätého, ktoré zdokonaľujú duševné schopnosti. A zasa ako naše schopnosti majú koreň v samej duši, tak ctnosti a dary majú základ v posväcujúcej milosti. Ctnosti a dary sú trváce rozvrhnutia, usporiadania (návyky) v schopnostiach. Ctnosti ich usposobujú, aby ľahko a radostne počúvly dušu, ktorú osvecujú viera a milosť; kým dary ich usposobujú, aby ľahko a radostne praco-

valy podľa vedenia Ducha Svätého. A jedny aj druhé skfšajú z posväcujúcej milosti, s ktorou sa neodlučiteľne spájajú ako vlastnosti s podstatou.

Pevná je zásada, že každý zdroj má účinky podľa spôsobu vlastnej dokonalosti, čo teda neprisvojujeme len duši a schopnostiam (veď sú takí, čo aj po abstrahovaní od lepšieho telesného usppšobenia majú lepší rozum, bo majú lepšiu dušu), ale aj milosti a jej účinkom.

Preto keď uvažujeme o Pánovi našom Ježišovi Kristovi, — aj keby sme nemali nijaký náznak z toho, čo Písmo sväté rozpráva o jeho činoch — bez pochybovania tvrdíme, že ctnosti a dary mal v najväčšej možnej miere; veď bolo povedané, že milosť mal v najvyššej miere, v akej ju dakto môže mať! Tak aj bez toho, žeby sme zvlášť pozorovali to, čo Písmo sväté vraví o Máriiných činoch, s teologickou istotou môžeme vyvodíť záver o plnosti ctností v Márii. A tento záver je dvojaký: Plnosť milosti v Márii prevyšuje podľa svojej intenzity plnosť hocktorého iného svätca, a preto aj jej plnosť ctností prevyšuje plnosť každého iného svätého. Čo teda čítame v živote svätých, čo je tam hrdinské, to o toľko prevyšuje Máriina ctnosť, o koľko Máriina milosť prevyšuje milosť iných! Potom môžeme uzatvárať, že vynikajúce Máriine ctnosti o toľko prevyšuje ctnosť nášho Pána, o koľko jeho milosť prevyšuje Máriinu milosť.

No jednako bohovedci, upierajúci zrak na ctnosť nášho Pána a obdivujúci jeho neprekonatelnú vyvýšenosť, musia ustáliť daktoré výnimky. A to nie preto, že by dačo chýbalo takej veľkej vyvýšenosti, ale že taká veľká vyvýšenosť nestrpí v sebe niektoré veci. Bo daktoré ctnosti vo svojom prvotnom alebo druhotnom predmete predpokladajú nejakú nedokonalosť. A tak je to aj s vyvýšenosťou Božej Matky.

Viera.

Onen človek, ktorý sa volá Kristus, nemohol veriť. Bo od prvej chvíle svojho počatia tešil sa z blaženého hladenia, a práve toto hladenie aj v nás raz dovŕši vieru tým, že ju odstráni.¹ Tu teda je veľký rozdiel medzi Kristom a Máriou. Ved' starodávni svedkovia ústneho podania zdôrazňujú napríklad v protikladnom porovnaní Eva — Mária Máriinu vieru. Eva totižto zhrešila pýchou, neposlušnosťou, nevernosťou, Mária napravuje poníženosťou, poslušnosťou a vierou. Svätý Irén toto vraví: „Čo panna Eva sviazala neverou, to panna Mária rozviazala vierou.“² Ale aj samo Písmo sväté chváli Máriinu vieru v Alžbetiných slovách, keď hovorí: „Blahoslavená si, že si uverila, lebo splní sa to, čo ti Pán povedal.“³

Máriina ctnosť viery vidí sa nám oveľa hrdinskejšia pod Pánovým krížom, keď po zutekaní ostatných ona stála vedľa Spasiteľa a s ním trpela v smrteľnom boji za spasenie ľudí. Preto svätý Albert Veľký napísal: „Vieru mala na najvynikajúcejšom stupni, ktorá verila v sebe prisľúbenú vec; ktorá nepochybovala, aj keď učenici zapochybovali, ktorá bola presvedčená, že veriacemu je všetko možné.“⁴ A svätému Bernardovi⁵ pripisujú slová nie bez prepínania, ako by viera Cirkvi v trojdňovom mučení, keď všetci zapochybovali, bola nenarušená iba v Márii.

Po prvé z toho je zrejme, že Luther poblúdil, keď tvrdil, že stotníkova viera⁶ prevýšila Máriinu vieru; že poblúdil Erasmus Rotterdamský, ktorý bol v pomykove, či Mária sa hneď

¹ 1 Kor. 13, 10—13.

² Adv. haer. 3, 33.

³ Luk. 1, 45.

⁴ Výklad Evanjelia svätého Lukáša 1.

⁵ O náreku Panny Márie.

⁶ Mat 8, 10.

klaňala svojmu Synovi v jasliach, keď totižto Písmo sväté mlčí; že poblúdili aj iní, ktorí sa domnievali, že Mária zapochybovala v prvom alebo v druhom prípade. Po druhé zrejmé je nemožné tvrdenie tých, čo mysleli, že Mária už v tomto pozemskom živote mala blažené hľadanie ako Kristus. Predsa tým sa nedotýkame mienky tých, ktorí vyhlasujú, že Mária mala vo vynikajúcejších chvíľach svojho života prechodne toto hľadanie ako Mojžiš a Pavol. Jednako táto mienka nemá základ, bo dneska odborníci v Písme svätom súdia, že ani Pavol ani Mojžiš nikdy nemal toto videnie.

Keď hovoríme o Máriinom nadprirodzenom poznaní, musíme aj dodať, že nijaký dostatočný dôvod nemajú pre svoju mienku tí, čo vravia, že Mária mala v tomto živote vliate vedenie, ktoré anjeli majú prirodzene, oddelené duše mimoprirodzene a ktoré Kristus mal nadprirodzene. Preto Máriino poznanie treba vysvetliť najprv pravidelnou cestou, totižto príučaním sa, rozjímavým štúdiom Písma svätého, vlastným bystrým rozumom, nezatemneným od dedičného hriechu (vynachádzaním), tridsaťročným spolužitím s Kristom, darom Ducha Svätého (rozumu, múdrosti, vedenia, rady). Ak potom ešte sa videlo niekedy dačo potrebné, môžeme pripustiť vliate vedenie vzhľadom na určité pravdy, ako Boh dakedy dal aj iným svätým. Tak aj svätý Alfonz z Liguori pokladá za potrebné pre chvíľu Máriinho počatia, aby totižto takto mohla súhlasiť so svojim posvätením a tak bola posvätená ako dospelí, čo istotne je dokonalejšie ako posvätenie detí. No také vedenie nijako neprekáža viere.

Nádej.

Spoločná mienka bohovedcov aspoň nejako pripúšťa nádej aj v Kristu Pánovi. Pravda, Kristus už v tomto pozemskom živote mal blažené hľadanie, — preto v presnom smysle ná-

dej nemal — ale jeho telo bolo trpné, a tak druhotný predmet nádeje treba bolo očakávať, hoci prvotný predmet už naozaj mal, totižto spomínané hľadanie. Mária však ešte nemala blažené hľadanie, a tak v nej musíme pripustiť božskú ctnosť nádeje v jej celom rozpätí. Tá ctnosť sa hrdinsky prejavila, keď najblahoslavenejšia Panna dala súhlas k materstvu Muža bolesti, ako aj pod Pánovým krížom, keď v hrdinskej nádeji svojho Syna obetovala v takých veľkých mukách. Ale aj v tom sa zračí ona nádej, že ako všetci súhlasia, o Márii musíme povedať, že zaslúžila urýchlenie vtelenia, ako neskôr uvidíme.

Radostná katolícka výchova.

P. Marcel Horniak, SS.

Obdivovatelia a horlivci výchovných smerov, ktoré sa opierajú len o laické a občianske mravné zásady a všetci tí, čo sa dostali pod ich priamy alebo nepriamy vplyv, často majú čo vyčítať našej katolíckej mravouke a výchove. Raz akúsi zaujatosť a úzkostlivosť, pre ktorú sa im katolícka výchova zdá smerovať k úplnej uzavretosti a to vraj zo strachu aj pred tými najmenšími priestupkami, ktoré bývajú pokladané za hriechy, pre ktoré vyhrážame večným trestom. Inokedy neprestajné napomínanie a vstupovanie do svedomia žiakov zdá sa im neznesiteľné, lebo vraj utvorí v mládeži pochmúrny horizont, ktorý odníma duši oživujúce slnko — radosť — a udusí v nej akýkoľvek tvorivý prejav vôle a chuť do práce.

Takto môžu rozprávať len ľudia, ktorí nemali možnosť presvedčiť sa o tom, že katolícke náboženstvo a jeho svetonáhľad je najradostnejší, lebo vie udržať človeka v stálom jase, a to aj v čase a na miestach mravne a duševne najnebezpečnejších. Náboženstvo katolícke si je povedomé starej pravdy, že náboženstvo,

ktoré by nemalo dosť sily a prostriedkov vnieť do ľudských sídc radosť, spokojnosť a duševnú rovnováhu a v nich tieto ctnosti aj natrvalo udržať, už samo sa odsúdilo na zánik.

Nikto nespozoroval a nepochopil výchovnú silu radosti a nevyužil ju ako najvdčačnejšiu pomôcku tak, ako katolícka Cirkev a jej inštitúcie, najmä výchovné ústavy. Veď ona dobre vie, že nie je ešte jeden kvet, ktorý by bol natoľko heliotropický (ktorý by sa tak obracal za slnkom), ako kvet ľudský: mladá duša. Každý chmúrny spôsob v podávaní náuky býva pre mládež nezáživný, ale aj ten najantipatickejší predmet ochotne prijme a si osvojí, keď bude osvetľovaný lúčmi radosti. Nemyslíme tu na radosť ako na občasný prejav náladovosti, ale na stálu duševnú dispozíciu, ktorá vie utvoriť aj v tesnom školskom ovzduší osviežujúci ozón, vyvierajúci zo spokojnosti duše, čistoty mysle, skutkov aj svedomia.

Takto podložená a presýtená radosť bude význačnou oporou aj v čase pokušenia. Lebo oproti chvíľkovým rozkošiam, ktoré pokušenie a hriech ponúkajú, bude sa vedieť úspešne postaviť na odpor iba tá vôľa, ktorá okúsila radosť, vyvierajúcu z vífazstva ctnosti nad hriechom. A len tá mládež bude vedieť vífaziť nad dorážajúcimi vlnami prebúdžajúcich sa vášni, ktorá si v kritických chvíľach bude môcť pripomenúť neoceniteľnú radosť a blaženosť, ktorú jej zaistilo čisté svedomie a o ktorú by ju olúpil azda aj na dlhší čas hriech a priestupok.

Pri katolíckej výchove umŕtvovanie a sebazaprenie nie je ani nesmie byť cieľom, ale iba prostriedkom. Veď tým večným „to nesmieš, tam to nesmieš“, by sme mládeži odníмали právo aj na najnevinnejšie radosti a zábavy a sotva by sme vedeli dať náhradu za ne. Poukazujme teda radšej na vznešenosť ctností, podivné ideály mravnosti, veľkolepé vzory nasledovania hodných postáv, najmä svätých a

svätíc, za ktoré sa oduševnia, a uchvátené ich krásou budú sa usilovať osvojiť si ich život a stať sa im podobnými. Vzbudzujme v nich sebadôveru pochvalou, vyvolajme na povrch skryté ambície a vystupňujme ich aj u tých najslabších.

Vychovávateľ bude mať tu vďačnú prácu a to nielen zápornú: karhať a trestať priestupky a poklesky, ale aj kladnú: pomáhať vyhľadávať a používať vhodné a primerané prostriedky na to, aby vzostup k výšinám ideálu bol ľahší, na to potrebná duševná sila bola zaistená, aby sa zbytočne nemárnila pri veciach podradných alebo škodlivých. Uznajú a pociťovať budú potrebu modlitby, svätých sviatostí preto, že okúsia ich blahodarné účinky, z nich vyvierajúcu silu a duševnú radosť. Málokto si uvedomuje, že modlitbou, častým používaním svätých sviatostí, činnou účasťou v náboženských spolkoch (Mariánska kongregácia, SKM) utvorí sa také radostné duševné ovzdušie, ktoré je najúčinnivejším prostriedkom na zachovanie mravnej čistoty aj v najkritickejších časoch dospievania. Lebo nové sily, ktoré sa prebúdzajú v mladom organizme, nemôžeme násilne na kolene lámať, ale treba ich využiť a zapojiť do povznášajúcej práce domácej, spolkovej a charitatívnej. Mládež túži po činnosti, chce svoje sily uplatniť, a keď je toto jej úsilie povšimnuté, pochopené, vie pracovať s chuťou, len jej treba dať možnosť. Ináč bude svoju aktivitu vyvíjať škodlivým spôsobom v potulkách, v nebezpečnej spoločnosti, v predčasných bezvýznamných známostiach, ktoré odvrátia jej pozornosť od školských povinností a môžu mať neraz katastrofálne následky pre celú budúcnosť.

Často počul poznámku, že výchovný ústav odcudzil dieťa rodine, že ono viacej túži po ústave ako po rodine. Výčitka, ktorá však je súčasne pre katolícku výchovu aj pochvalou.

Znamená, že dieťa sa tam dobre cíti a prežíva radosť, akých sa mu v rodine aj pri najväčšom hmotnom blahobyte nedostáva. Poslúcha o-
chotne a radostne bez napomenutia a trestov,
vďačne a z lásky k tým, ktorí tak hravo po-
učujú, s porozumením napomínajú a tak sta-
rostlivo preň pracujú. V každej službe vidí len
malý skutok lásky voči sebe. Dal by Pán Boh,
aby tento prechod a rozdiel medzi výchovou
katolíckych ústavov a katolíckych rodín deti
nikdy nepocítil, ale aby sa tieto dve výchovy
súladne dopĺňali.

DO VÝŠAV.

Úbohosť ľudského života.

Svätý Cyprián.

Tu na zemi musíme denne zápasiť s diablom
a ustavične musíme bojovať v srážkach proti jeho
kopijam a oštepom. Treba nám bojovať proti lakom-
stvu, necudnosti, hnevu, ctižiadosti. Neustále a ťažko
musíme zápasiť s telesnými chybami a s vnadidlami
sveta. Diabol oblieha ľudskú dušu a so všetkých strán
ju znepokojuje svojimi nástrahami. A tá sotva sa po-
stavila proti jedným, hneď musí odporovať druhým.
Sotvaže bolo odstránené lakomstvo, búri sa žiadostiv-
osť. Len čo táto bola potlačená, nastupuje ctižiadosť.
Sotva tá bola zavrhnutá, zúri hnev, roznečuje sa pý-
cha, vábí opilstvo, nenávisť ruší svornosť a žiarlivosť
trhá priateľstvo. Doženú ťa zlorečič, čo je proti bo-
žiemu zákonu. Doženú ťa prisahať, čo nie je dovolené.

Prel. Fr. P.

Na čo je potrebná láska?

Svätý Augustín.

Čím väčšiu lásku niekto má, tú lásku, o ktorej
apoštol povedal, že je väčšia ako viera a nádej, tým
lepší je ten, ktorý ju má. Keď sa pýtame, či ten alebo
onen človek je dobrý, nepýtame sa, v čo veri alebo
v čo dúfa, ale čo miluje. Lebo veď kto správne mi-
luje, niet pochybnosti, že aj správne veri a dúfa.
Kto však nemiluje, darmo veri, hoci je aj pravdivé
to, v čo veri; darmo dúfa, hoci o tom, v čo dúfa,
aj tvrdia, že patrí k pravej blaženosti: len ak by
azda spolu neveril a nedúfal, že keď bude prosiť.

dostane aj lásku k tomu, v čo verí a dúfa. Hoci nemôže dúfať a nemilovať súčasne to, v čo dúfa, predsa sa môže stať, že nemiluje to, bez čoho sa nemôže dostať k tomu, v čo dúfa. Ako keby niekto napríklad dúfal, že dostane život večný (ktože by ten nemiloval?), ale spravodlivosť, bez ktorej sa ta dostať nemožno, by nemal rád. Taká je však viera Kristova, ktorú odporúča apoštol. Ona pôsobí skrze lásku, a čo ešte nemá v láske, pýta, aby dostala, hľadá, aby našla, klope, aby sa jej otvorilo. Viera totižto dosahuje to, čo zákon káže. Veď zákon bez daru božieho, to jest bez Ducha Svätého, skrze ktorého sa láska rozliala v našich srdciach, by mohol rozkazovať, nie však nás zachrániť; mimo toho by mohol priviesť k prestupovaniu zákona a to k takému, kde by nevedomosť neospravedlňovala. No kde nie je láska božia, tam panuje telesná žiadostivosť. Prel. Fr. P.

Aká prevrátenosť je žiadať: „Buď vôľa tvoja”, a pritom vzpierať sa.

Svätý Cyprián.

Musíme si pamätať, že nemáme plniť svoju vôľu, ale božiu, ako Boh prikazuje denne sa modliť. Aká prevrátenosť a nerozumnosť; hoci prosíme, aby sa stala vôľa božia, predsa neposlúchame rozkazy jeho vôle hneď vtedy, keď nás povoláva z tohto sveta k sebe. Odporujeme, vzpierame sa a ako tvrdošíjni sluhovia bývame privádzaní pred prísnu tvár Pánovu. Nestáva sa to z dobrej vôle, ale z nútenosti. A za to chceme, aby nás nebeskými odmenami poctil ten, ku ktorému neradi ideme? Načo sa modlíme a pýtame, aby prišlo kráľovstvo nebeské, keď nás teší pozemské? Načo tak často prosíme, aby čím prv nastal čas jeho kráľovstva, keď viacej si žiadame a oveľa viacej chceme slúžiť diablu tu na zemi, ako s Kristom kráľovať na nebi? Prel. Fr. P.

V Cirkvi svätej zotrávajú len jednomyseľní, svorní a jednoduchí.

Svätý Cyprián.

Čo má v srdci kresťana hľadať divokosť vlkov, besnota psov, smrteľný jed hadov, krvilačná zářivosť šeliem? Blahoželajme si, keď sa takí oddelujú od Cirkvi, aby tak svojim besným a otravným vplyvom nenakazili aj holubice a ovečky Kristove.

Horkosť sa nemôže spojiť a slúčiť so sladkosťou, tma so svetlom, dážď s jasným počasím, boj s mierom, neúrodnosť s úrodnosťou, suchota s vodami, búrka so spokojným počasím. Nech si nikto nemyslí, že sa

dobrí môžu odlúčiť od Cirkvi. Vietor neodnáša pšenicu, ani búrka nevyvracia stromy, upevnené silnými koreňami. Búrka smetá len prázdne plevy, prudká víchrica vyvracia len slabé stromy. Takých preklína a karhá svätý Ján apoštol, keď hovorí: „Vyšli z nás, ale neboli z nás. Keby totiž boli bývali z nás, boli by zostali s nami.“
Prel. Fr. P.

Svätý Izidor študentom.

Je osožné, keď mnoho vieme a spravodlivo žijeme. Ak však nevládzeme oboje uskutočniť, lepšie je, keď sa usilujeme dobre (spravodlivo) žiť ako mnoho vedieť.
Prel. Fr. P.

Poníženosť.

Dominik Pecka.

Poníženosť je základom všetkých ctností. Bez nej niet pravého kresťanského života. Každá ctnosť vo svojom jadre je poníženosťou. Viera je poníženosťou, lebo sa ňou človek vzdáva svojich myšlienok a prijíma myšlienky božie. Nádej je poníženosťou, pretože ňou sa človek vzdáva svojich želaní a podrobuje sa tomu, čo chce Boh. Láska je poníženosťou, lebo z lásky človek opúšťa vlastné blaho, aby slúžil Bohu a bližnému. Poslušnosť je poníženosťou, pretože ňou sa zriekame vlastnej vôle a podrobujeme sa dokonalejšej vôli. Modlitba je poníženosťou, bo ňou uznávame svoju slabosť a prosíme o pomoc. Bez poníženosti nemôžeme ani získať nijakú ctnosť ani páčiť sa tomu, ktorý povedal: „Učte sa odo mňa, lebo som tichý a ponížený srdcom.“
Poslov. Fr. P.

ŽIVOT.

Za Boha život, za národ slobodu.

Toto heslo mohol vysloviť iba katolícky teológ, pre ktorého autorita hovoriaceho Boha je absolútnym kritériom v posudzovaní. Za Boha život, to znamená: Miluj Pána Boha svojho z celého srdca, z celej duše, zo všetkej svojej mysle. Bohu daj všetko, nič si nevyhradzuj. A hádam myslíš, že keď mu dáš všetko, že budeš ožobráčený? Ach nie! Keď Bohu dáš všetko, dáš mu len to, čo on ti už dal, a za toto on sa ti dá, a budeš nekonečne bohatší. Od teba, človeče, žiada sa iba dobrá vôľa Bohu slúžiť, vymotať sa zo sebeckta, nevidieť boha v bohatstve a v rozkošiach. Keď takto dáš svoj život Bohu, potom rád obetuješ vlastnú slobodienuku za dobro národa. Prečo? Lebo Boh stvoril tvoj národ, a on ten národ miluje ako svoje stvorenie.

preto chce, aby ty si ho tiež miloval. Preto ťa zaštepil do života tohto národa, aby si bol jeho dieťaťom, a ako dieťa musíš milovať rod, z ktorého si dostal schránku pre dušu. Si teda dieťaťom Boha i národa: Od Boha máš dušu, od národa telo, ale ten národ je tiež oš Boha, preto ponajprv si dieťaťom Boha, a takrečeno na tej istej tvoriteľskej línii aj dieťaťom národa, ktorý je tiež boží. Preto milovať Boha je pre katolíka vec taká prirodzená, ako milovať národ. Oboje je vec svätá.

V marcových dňoch na naše potešenie toto heslo bolo zdôrazňované u nás všade. Rečníci teoreticky si uvedomili, že národ zachránilo uskutočňované heslo večného Vodcu národa. Ale človek dostával nervové záchvaty, keď počul o tomto hesle rozprávať ľudí, ktorí boží chrám zazreli len na národný sviatok, lebo v ten deň museli tam prísť v uniforme. Nuž dobre, kostol ako kostol! Ku sviatostiam ich neuvidíš pristupovať ani vtedy, keby si im za to platil. S náboženskými vecami vo všeobecnosti nemajú nič spoločné. Či sa modlia alebo nie, neviem; ale si myslím, že na modlitbu nemajú čas. Veď dívajte sa! Večerné modlitby odbavia v kaviarni, a domov sa prídu iba vyspať. Ráno ich musia prebudiť z tvrdého spánku, rýchle nejakú kávičku, a už beží za svojim povolaním. Nuž kdeže ten človek má čas žiť Bohu? A od toho by sme žiadali, aby obetoval život za Boha? Hej, na tribúne obetuje všetko, lebo ľudia mu tleskajú, a to ho akosi povzbudzuje, aby niektoré časti svojej reči vyjadril vypuklejšie, dôraznejšie, aby svet videl, že je to stúpenec večného Vodcu národa!

A to je memento pre nás katolíkov! O iných sa nestarajme. Buďme verní sluhovia Boha, aby sme mohli verne slúžiť všetkým potrebám národa! A Bohu ostávame verní vtedy, keď sme verní Cirkvi svätej rímskokatolíckej, ktorá je na zemejedinou predstaviteľkou Krista-Vykupiteľa. Jej zasväťme svoj život, lebo potom hravo, s úsmevom na tvári zriekneme sa slobody pre život národa, hěj, vernosť k Cirkvi rímskokatolíckej bude nám diktovať autoritatívne vyliat krv za slobodu národa. Müller.

To, či ono?

Do istého ústavu prišiel istý pán profesor, a vyčítal vychovávateľom, že sa starajú len o jeden bod výchovy: za Boha, ale druhý bod: za národ, vraj zanedbávajú. Rozmýšľal som o takomto mudrovaní a prišiel som na záver, že takto nemohol usudzovať katolík alebo aspoň nie praktický katolík. Pre nás katolíkov nejestvuje výchova za Boha zvlášť, a zvlášť za národ. My vieme dobre, že Boh je Pôvodca a Stvo-

riteľ národov, preto keď milujeme Príčinu, musíme milovať aj jej účinok. Keď milujem Boha, musím milovať aj to, čo stvoril, a medzi tým, čo on stvoril, je aj môj národ; preto ho z božieho rozkazu milujem. Keby som národ nemiloval, hrešil by som proti Bohu, proti Tvorcovi, proti Budovateľovi môjho národa, slovom, hrešil by som proti prirodzenému zákonu! Pre katolíka milovať národ je príkaz boží. Lež aj tu načim si uvedomiť toto: Keď viacej milujem umelca, vedca ako ich diela (lebo bez nich ani diela by nejestvovaly), podobne väčšmi milujem Boha, Pôvodcu národov, lebo bez neho národy by vôbec nejestvovaly. Bez Boha ani môj národ by nejestvoval. Preto korim sa pred tým, čo dal život môjmu národu a udržuje ho pri živote. A to je Boh! Nie je to slovná hračka, lež skutočnosť, ktorá rozhodovala o súcosti života všetkých národov.

My, rímskokatolíci, nevyberáme si ani to ani ono. lebo pre nás tento výber prakticky nejestvuje. Keď milujeme Boha, musíme milovať aj národ. Ale sme zvedaví, či tí páni, čo nám vyčítajú, že milujeme len Boha, že všetko točime len okolo Pána Boha, či aj oni majú niečo spoločné s Pánom Bohom! Zaspievať si alebo zatakovať pred vybraným obecnstvom pre národnú vec, to je chvály hodné. A čo má z toho Pán Boh? Taký páňko urobil svoju úradnú povinnosť, a má z toho niečo Pán Boh? Lepšie povedané, rastie taký človek aj duševne? Keď on to koná len úradne, národ nemá z toho nič! A práve tu vidíme prakticky význam katolíckej morálky. Čo konám katolícky dobre, je to dobre aj národne. A tu by som sa osmelil opýtať niektorých páňov, čo dobré vykonalí pre „Boha“? Nám vyčítajú, že žijeme len Bohu. My zasa vieme, že žijúc Bohu obetujeme sa národu. Môžu to oni povedať? Je to vôbec možné, aby uskutočňovali len tú druhú polovičku hesla večného Vodcu národa: za národ? Osudne sa mýlia! Na Slovensku skrachovali všetci tí, čo zachraňovali národ bez Boha. Hlinka zvíťazil preto, že miloval Boha, a Boh mu doprial víťazstva preto, že najsamprv chránil „jeho záujmy“. A v božích záujmoch bol aj záujem o slovenský národ. Ten národ je dielo rúk božích, preto musím milovať Pána Boha tak, ako milujem dielo jeho rúk: národ slovenský! Preto niektorí páni najsamprv nech „prakticky“ ukážu, čo znamená milovať Pána Boha, a potom im uveríme, že milujú národ láskou obetavou.

Müller.

Katolícka akcia.

I u nás začínajú už reagovať na výzvu svätého Otca, aby sa laici zapojili do roboty pre rozširovanie

božieho kráľovstva na zemi. Veľa sa o tom hovorí a píše, to každého teší; ale keď uvidíme činy, to bude najkrajšie. Hneď na začiatku organizovania KA si pripomeňme, že tu nejde o veľký počet ľudí, lež o veľkodušných kresťanov katolíkov, ktorí žijú z Krista a s Kristom. Pri KA ide najprv o hlboké pretvorenie duše, aby bol človek súci konateľ božiu prácu. Preto korene KA sú v hlbokom vnútornom živote, v živote modlitby, nábožnosti, v sebazapieraniach a v smiernych obetiach. Nesúhlasíme s tými, čo modlitbu v KA nepokladajú za akciu alebo dávajú sa na modlitbu ako na remeslo. Modlitba je soľou v KA, lebo tu ide o získanie pre Boha tých, čo sú od neho ďaleko, a nikdy nie sme tak blízko Boha, ako v modlitbe. Pravda, musí to byť modlitba životná, ktorá vyviera z hĺbín duše, musí to byť modlitba klaňania, nielen modlitba žobravá, v ktorej žobreme pozemské veci. V modlitbe duša musí sa skloniť pred Bohom, ale nielen ústami, nielen srdcom v niektorých chvíľach nadšenia, lež stále, aby sme stále patrili Bohu. Boh chce všetko, preto modlitba, či už ako pozdvihnutie mysle k Bohu alebo ako prosenie potrebných vecí, aby sme k nemu prišli, je len vtedy ozajstnou modlitbou, keď vychádza zo srdca, ktoré je celé podrobené Bohu, keď naše želania, naše žiadosti, naše vášne, naša myseľ aj srdce patria Bohu. Svätý Ignác napísal: Štyrťhodinka modlitby človeka, ktorý nad sebou vládne, je viacej ako dve hodiny modlitby človeka neumŕtveného. Božie kráľovstvo je priamo namierené proti kráľovstvu tohto sveta. A čo je kráľovstvo tohto sveta? To, čomu podľahli ľudia dnešných čias a v čom stratili Boha a proti čomu musí bojovať KA. KA chce národy zeme presvedčiť, že bolesti aj radosti tohto sveta nie sú ničím v porovnaní s božím kráľovstvom, ktoré dobyť je smysel kresťanského života.

Pre KA musíme sa najprv vnútorne zúrodiť, aby sme vedeli Bohu ako obeť prinášať to, čo ponúka kráľovstvo tohto sveta, čo i nás si chce zotročiť. Slová takého pracovníka KA, ktorý nie je otrokom sveta, budú silnejšie, budú účinnejšie, lebo to budú slová pravdivejšie a úprimnejšie. A ešte mocnejšie budú slová tých, čo sa zrieknu aj toho, čo je dovolené vziať z pozemského kráľovstva, dovolených radostí, pohodlia a výhod. Naše súkromné obete môžu sa stať v nekonečnej obete Pánovej veľmi cenné pred tvárou Boha, môžu mať aj zadostčiniacu cenu. Spasiteľ sveta preto pritiahol k sebe ľudí, lebo sa za nich obetoval. Aj my v KA pritiahneme k božiemu Srdcu ľudí, keď za nich zaplatíme, keď za nich obetujeme svoje radosti, bolesti, sebazaprenia, prácu aj službu Bohu ako

náhradu a zadosťučinenie za tých, čo odpierajú Bohu svoju službu a poslušnosť. Potom naše slová nebudú iba udicou, na ktorú budeme chytať ľudí, lež bezpečným mostom k Bohu.

KA na Slovensku potrebuje veľa celých katolíkov, takých, čo milujú Boha tak, že mu dajú seba samých dokonale, so všetkým, čo majú. Potrebuje ľudí, ktorí budú dávať Bohu svoje srdce ako smiernu obeť vždy radostnejšie a ochotnejšie, a pritom nebudú veľa o tom hovoriť, ale toto ponúknu s úplnou zrejmou a budú šťastné, že sa zúčastňujú na vykupiteľskom diele Kristovom. Hej, takých ľudí potrebujeme v Katolickej akcii.

Müller.

Verejní činitelia.

To sú ľudia na poľutovanie, lebo nikdy všetkým nevyhovujú, lebo nie je nič ľahšie vo verejnom živote ako spojiť pravdu s láskou. Ako ich ľudia posudzujú? Kresťanskú miernosť vyhlásia u nich za slabosť, prísnosť za nelásku, spokojnosť za ľahostajnosť, nestrannosť za nevšimavosť. V dušiach všetkých ľudí driemu vášne a ten duch, ktorý nie je duchom Kristovým; preto s ničím sa neuspokoja. Ale pre nás katolíkov nech platí: Radšej zdajme sa slabí, ako by sme mali niekoho poraniť tvrdosťou a prísnyim vymáhaním toho, čo nie je podstatné, lebo tak by sme duše odvedli a odohnali od podstatnej pravdy a božej lásky. Tí, čo patria Kristu, nech radšej odpúšťajú do nekonečna a na pomstu nech nepomyslia. Lebo beda tým, čo sa hádam iba slovom tvrdo dotýkajú duše, ktorej prostredníctvom nich sa chce dotknúť Pán Boh. Beda tým, čo zatvárajú božiu bránu ľuďom, hoci by mali byť pripravení otvoriť ju kedykoľvek tým, čo sú ešte vonku a trpia duševne zimou. Neprekážajme prísnosťou milosti tam, kde láskavosťou jej môžeme otvoriť dvere.

Müller.

Životné náboženstvo.

Katolicizmus nie je pripätý na nijakú vládnú alebo hospodársku formu. Nebol by kresťanstvom, to jest nebol by životnou silou, keby nevedel a nemohol účinkovať v zmenených pomeroch. Katolicizmus ako náboženstvo obracia sa k večnému v človekovi, čo vôbec presahuje hranice hmoty a času. Preto od všetkých vládných foriem žiada iba praktické spojenie spravodlivosti s láskou. Náboženská a sociálna živosť katolicizmu neukazuje sa iba v tom, že vždy nájde súcu formu, ktorá zabezpečuje potreby nových čias, ale v tom, že vie preniknúť a pretvoriť dnešnú rodinu, dnešné aj najmodernejšie povolanie, že vie

zachytiť mládež. Preto nesbratáme sa s tými, čo chcú náboženstvo priklíncovať k mŕtvotám alebo ponechať ho ako penzijné bezzubým dedkom. Katolicizmus ostane navždy kvasom života. Müller.

Myšlienky zvlášť pre dnešok.

Dni, roky, storočia prichádzajú, no len zriedkavo nájdeme svoje pokolenie, t. j. ľudí, čo by poznali veľkosť svojich úloh vo svojom čase, čo by vedeli odkryť tie úmysly Ducha božieho, ktoré sa ukazujú vo svetových udalostiach, v živote jednotlivcov aj celých národov. Ostávame totižto ešte vždy pri povrchu. Nasycujeme sa najbližším, utekáme pred hĺbkou, a tak strácame pravý pomer ku všetkému, nebadáme súvis vecí a udalostí, ich pravý smysel, zamieňame pravdu s lžou, jadro so škrupinou, skutočnosť so smyslovým zdaním.

Duch boží poletuje aj nad dnešným svetom. Vplýva naň, vzpružuje a vedie ho vždy bližšie a bližšie k svetlu. Bol poslaný v čase, aby ostal do konca a zabezpečoval ducha, smysel, pravdu, kladnú prácu aj zodpovedný vývin. Duch boží pracuje aj dneska, a vedúcim motívom celej jeho práce aj dnes je: Učí ňme človeka na svoj obraz a na svoju podobu.¹ Pretvorenie človeka v dokonalý obraz boží, to je cieľ jeho práce. Myšlienky, vôľa božia a kráľovstvo božie, kráľovstvo pravdy a lásky, majú sa časom v každom z nás uskutočniť. A súčasne s týmto má sa uskutočniť aj kultúrna práca na jednotlivých národoch a na celom ľudstve. V tejto práci jemu ako najvyššiemu Majstrovi pomáha všetko a to či už vedome alebo nevedome, dobrovoľne alebo nútené. Všetko, čo je na zemi aj to, čo je na nebi, čo je aj čo sa stáva, — a nevynímajúc ani mocnosti pekelné a ich výčiny — je dlátom i kladivom v jeho rukách. Celý hmotný aj duchovný vesmír sa hýbe podľa záchvevu jeho vôle, ktorá je zdokonalenie a posvätenie naše. Pravda, my máme tiež zapadnúť do tohto nesmierneho kolobehu, dobrovoľne sa zaradiť do poriadku vôle božej. Veď nie sme len mŕtvou hmotou, ale tvormi, obdarenými rozumom a slobodnou vôľou, ktorú Boh vždy a všade priaznivo úzkostlivo rešpektuje.

Dobrovoľne sa zaradiť, t. j. predne hodiť sa na božiu nákovu a dať sa formovať, neprekážať božej práci na nás, nehádať sa s Bohom, ale ochotne prijímať údery jeho kladiva. Pozerať sa na všetko, čo je a čo sa robí v nás a okolo nás, ako na pracovníkov božích, mať bojzlosť pred nimi a ochotne prijímať

¹ Gen. 1. 26.

ich prácu na nás. Ničím nesmieme opovrhnuť, o všetkom musíme uvažovať s istou bojovnosťou a úctou, dať mu príslušné miesto a uznať v ňom vyššie vedenie. Mohli by sme povedať, že dobrovoľne sa zaradiť do poriadku vôle božej značí pestovať istý svätý realizmus, t. j. čo najužšie sa spojiť s duchom vecí, udalostí a celého stvorenstva. Skúmať každú snahu svojej doby a nechať ju pôsobiť na seba. Pravda, pritom musíme skúmať aj duchov, musíme kopat hlbšie, nie ostať pri brehu, ale zahnúť k stredu, čo ináčej by sme sa museli ponosovať s apoštolmi: Celú noc sme lovili, a nič sme nechytali.

Hovoria, a je to pravda, že žiť, keď sa rodia veľké myšlienky, pohyby, keď sa vedú rozhodné boje, je veľkou milosťou. Veľké časy plodia i veľké osobnosti. I náš vek sa môže porovnať s najväčšími dobami minulosti. Kto žil včera i dnes, ten prežil mnoho rokov, napísal J. W. Goethe vo svojom veku. To môžeme povedať aj my dnes, no len o tom, kto sa díva na svet pod uhlom, ako sme ho vyššie naznačili.

Teda tuto dobrovoľne sa zaradiť značí ochotne dať sa formovať a neprekážať práci božej na nás. Pravda, niekedy božie dláto ide až do živého, no nesmieme klesať, lebo hoci ten náš človek, ktorý je zvonku, hynie, predsa ten, ktorý je zvnútra, sa obnovuje so dňa na deň.² Starý človek musí odumrieť, musí byť ukrižovaný, aby zahynulo telo hriechu, tak žeby sme viacej neslúžili hriechu.³ Prvenstvo musí mať duch, preto dláto a kladivo božie musí odstrániť všetko, čo sa usiluje zdeptať a zatlačiť ducha. Až po tomto očistnom procese sme schopní prijať a plne prežiť myšlienky božie a niesť ich stredom ľudstva. — Čisté myšlienky si žiadajú čisté nádoby. V nečistých nádobách i najčistejší nápoj skysne. — Ani svoj vlastný život, svoje vlastné a zvláštne sily, schopnosti a hodnoty nemôžeme plne postaviť do služieb Ducha božieho a s ním spolupracovať na formovaní iných, pokým sme neprešli touto cestou. Len jednotlivci a národy, čo prešli touto cestou, môžu dať a naozaj dávajú ľudstvu veľké myšlienky a veľké úlohy, a tak ho obživujú, poistujú a zveľaďujú jeho budúcnosť.

Pravda, myšlienkam, ktoré sme v týchto riadkoch naznačili, neprídu na chuť, čo neuznávajú nijaký nadprirodzený poriadok, čo tvrdia, že tkaninu tohto sveta tkajú čiste nevyhnutnosť a náhoda, medzi ktoré musí človek postaviť svoj rozum a vôľu a opakováť ich, a tak určovať si osud podľa možnosti sám.

² Kor. 4, 16.

³ Rim. 6, 6.

Inácej by sa musel zrieknuť svojej kráľovskej a panovníckej hodnosti. Ale nebudú ich chápať ani tí, čo si predstavujú Boha ako majestátneho starca kdesi ďaleko v nebeskej vlasti, kde sa utiahol po stvorení sveta, prenechajúc ho jeho osudu, nestarajúc sa viac oň. K týmto nadarmo pôjdeme s týmito myšlienkami. Tí sa nad nimi, ba lepšie povedať, nad nami prinajmenšom útrpne zasmejú a poďakujú nám za takúto filozofiu. A predsa je to jedine pravá filozofia a pretó radostná. Všetko ostatné skôr či neskôr musí skončiť zúfalstvom. Pre dôkazy nemusíme ísť ďaleko do dejín. Stavali domy, ale nebývajú v nich; sadili vinice, ale víno z nich nepijú. Všetko ostalo pred nimi smutné, prázdne, bez mena.

Tí však, čo si osvojili túto filozofiu, nielenže sa nezriekli svojej kráľovskej a panovníckej hodnosti, ktorá korení v rozume a slobodnej vôli, ale ju nekonečne znásobili. Veď keď kráľovská a panovnícka hodnosť človeka korení v rozume a slobodnej vôli, vtedy bude kulminovať, keď rozum a vôľa podajú svoj vrcholný výkon. No a nik nezaprie, že rozum podáva ho práve vtedy, keď prichádza na to, že sám na všetko nestačí, ale že sa musí oprieť o boží rozum, a keď sa oň ozaj aj oprie. A podobne je to aj s vôľou. Keď rozhodla sa vliť do vôle božej, urobila všetko, čo mohla. Slobodná vôľa sa slobodne zriekla svojej slobody! Môže urobiť tento márnokratník ešte dačo viacej? Teda vrcholný výkon, ktorým si zaslúžila najväčšiu slobodu. Tu vidíme, že nemáme nijakého dôvodu lakať sa, že stratíme svoju hodnosť.

A ďalej. Povedomie, že všetko je od Boha, a to na naše dobro, že ani vlas nám nespadne s hlavy bez milujúcej vôle božej, naplní nás radosťou a pokojom, pod teplom ktorých sa pomaly premení celé naše myslenie, chcenie a konanie. Naučíme sa pozeráť na všetko, okrom božím, všetko správne oceňovať, a tak nič neolúpime o jeho hodnotu a nesnížime jeho význam. Nájdeme vždy súvis a smysl všetkých vecí a udalostí a pravý pomer k nim. A tak aj veľká chvíľa nájde svoje pokolenie...

... Chcel som to porozumieť, no pripadlo mi to ťažko, pokým som nevstúpil do svätyne Pánovej; až potom som porozumel...¹

I. Zamba.

LITERATÚRA.

G. THILS: Mission du clergé. Nakl. Desclée, de Brouwer et Co. 22. Quai aux bois. Bruges.

¹ Zalm 72, 16—17.

Belgique, str. 176, broš. 21 fr. Od čias renesancie pozorujeme v západnej civilizácii známky rozdvojenia. Na jednej strane stojí Cirkev so svojimi náboženskými hodnotami: Boh, Kristus, mravouka, Evanjelium; na druhej strane život alebo svet s vedou, s hospodárstvom, s peňažníctvom, s prácou, s politikou, s právom atď. Náboženské hodnoty neboly tak narychlo zatlačené do pozadia, vplyvajú na život a prácu aj dnes. Akási nesnášanlivosť medzi náboženstvom a humanizmom neuskutočnila sa za deň ani nebola všade rovnaká. Lež jej stopy začaly sa dosť okato zjavovať v dennom živote kresťanov. A to je to najväčšie nebezpečenstvo. Vidíme totiž, že je málo peňažníkov, továrnikov, advokátov, lekárov a iných, ktorí by vedeli myšlienkovy aj činne spojiť náboženský život so stavovským povoláním. Tak sa vidí, že náboženský život stojí nepovšimnutý, nezapadá súladne do občianskeho života. A tu je úloha kňaza odstrániť nedorozumenia a nájsť cestu k dušiam tých, ktorým nadprirodzený život nechutí. Dnes by sme povedali: Aké poslanie má kňaz v dnešnej spoločnosti. Túto otázku rieši autor dogmaticko-prakticky. Hľadá najprv pomer Cirkvi k terajšiemu životu sveta a potom poukazuje na to, čo by mal kňaz vykonať, aby svet pochopil, že bez Krista nenájde východisko zo súčasnej krízy. Kniha pre bohoslovcov a mladších kňazov. Z Belgicka dostanete už knihy. — im.

P. LUDOVICUS I. FANFANI, OP.: De tertio Ordine S. Dominici commentarium iuridicum. Vyšlo v generálnej kúrii O. P., Roma, S. Sabina, Anventino, 1942, str. 205. Je to právnicko-dejinný výklad stanov a vôbec organizácie tretej rehole svätého Dominika. V našej Republike, najmä na východe, je veľa dominikánskych terciárov, preto kniha poslúži tým kňazom, čo sú ustanovení za riaditeľov jednotlivých terciárskych skupín. P. Fanfani je známy právnik a duch veľmi praktický; vie jasne vysvetliť aj najsložitejšie problémy. Medzi riadkami v knihe poznávame jeho veľkú lásku k dominikánskej rodine, lebo každý bod vysvetľuje s posvätnou úctou. Kniha pre kňazov. — im.

Dr. TIHÁNYI TIBOR: Áhitattal, illendően, nemesen. Nakl. Szent István társulat, Budapest, 1942, str. 51. Do krátkych viet shrnul autor všetko, čo katolík má vedieť o svojom pomere k iným osobám, k veciam, k činnosti a k náboženstvu. Knižočku veľmi ľahko čítame; má tú prednosť, že ľahkým slohom vysvetľuje všetky otázky. Knižočka pre širšiu verejnosť, ale aj inteligent sa z nej poučí — im.

Svätú omšu za spolupracovníkov a čitateľov Smeru odslúžim 2. apríla.

K. S. Mýlite sa, že ma obťažujete svojimi listmi; to som nemyslel, keď som Vám písal. Kedykoľvek potrebujete radu alebo vysvetlenie, len napíšte. Moje súkromné listy nikto neotvára, a keď miesto mňa odpovedá iná osoba, tak vedzte, že vám odpovie tak, ako ja si to myslím. V liste som chcel zdôrazniť iba to, aby ste nepísali dlhé listy, lebo ja, veru, nemám čas čítať histórie, ktoré s duchovným vedením ne-súvisia. Nkto nemôže odo mňa žiadať, aby som denne vysedel celé hodiny pri čítaní listov. Napíšte stručne a jasne, čo chcete, a ja dám odpoveď.

J. V. Nie som papagáj, aby som opakoval staré pesničky, na ktoré si starí páni navykli. Stará vec dá sa povedať moderne. Keď to niekomu nevyhovuje, nuž nech číta staré kalendáre alebo staré kázne, veď konečne nie je to zlé. K duši dnešného človeka musíme sa priblížiť dnešným spôsobom. Keď ho začneme strašiť, nuž utečie nám skôr, kým mu niečo povieme. Nebojte sa, aj viem dupnúť a energicky zakročiť tam, kde to okolnosti vyžadujú. Ale zpät cesta nemožná-musíme ísť s časom.

T. K. Organizovať zábavy a tance pre nezamestnaných (sú ešte v našom štáte takí?) a chudobných je nesmysel. Keď im chcete pomôcť, tak im dajte chleba a šaty, a to bude pre nich najlepšia zábava. Na takýchto zábavách zabávajú sa obyčajne organizátori, a nie chudobní.

D. G. Čo vy píšete, je obecná námietka tých, čo nevedia, že pravých kresťanov podľa Krista samého je len hŕstka, „pusillus grex“. Kristova kultúra pracuje na svete skoro dvatisíc rokov, a jednako ľudia sú hrubí, krvilační. Ale tomu nie je na vine kresťanstvo. Lebo málo je tých, čo skutočne veria a podľa viery aj žijú, málo je tých, čo vedia, že kresťanstvo nie je dvíhanie očí k nebesám, ale že je to život z Krista, z jeho sviatostí, z jeho učenia. A hoci pravých kresťanov je málo, jednako ich život udržuje rovnováhu na svete; lebo keby aj tí zmizli, prišiel by hádam koniec sveta. Svätci obšťastňujú ľudstvo, svätci tvoria hodnotnú kultúru, svätci šíria bratskú lásku, ktorá spojí všetky národy zeme do spoločného Kristovho ovčínca. Preto netreba sa báť, ale priložiť ruky k pluhu a denne sa naplňovať duchom Kristovým.

Sestry dominikánky na Slovensku založili vlastnú kongregáciu pod ochranou blahoslavenej Imeldy. Do noviciátu prijímajú dievčatá, ktoré majú čistý úmysel slúžiť Bohu v kláštore a v dominikánskom duchu apoštolovať. Prijímajú sa dievčatá od 15. roku. Prihlášky prijíma: Generálna predstavená ss. dominikánok, Petrovičová, P. K.

O. A. Práve v tomto čísle píšem, že pri výbere kníh na duchovné čítanie vždy sa treba poradiť s duchovným vodcom. Nie je každá kniha pre každého. Sú ľudia, ktorí čítajú len preto, aby čítali, aby mali prečítané všetky knihy, ktoré sa zjavily na knižnom trhu, ale duchovný úžitok z toho nemajú. Akákoľvek kniha musí vás duchovne dvíhať, pravda, to sa nevzťahuje na zlé knihy. Ale keď je reč o dobrých knihách, potom čítajte také, ktoré sú primerané vášmu vzdelaniu a vašej duši.

I. C. Ľudia všetko pohovoria, ale keby sme sa riadili rečami ľudí, potom by sme museli opustiť svet; lebo ľudské reči nebývajú vždy úprimné. Ináč do očí, ináč za chrbátom. Dajte na reči tých ľudí, ktorí vám chcú dobro. O ostatných rečiach si pomyslite, že ste ich nepočuli.

Dary na študentský tlačový fond: MUDr. Jozef Pešek, primár, Levoča, 100 Ks; Ján Mora, poslanec, Bratislava, 63.50 Ks. Po 13.50 Ks; J. Psársky, farár, Ujtlak pri Nitre; A. Vlčko, Topoľčany; Rím. katol. far. úrad, Nádošany; M. Palušová, učiteľka, Degeš; Dr. A. Családy, kaplán, Trenčín; L. Fukas, kaplán, Hrabušice; M. Frič, Bratislava; A. Bošňáková, Bratislava; K. Murín, Trenčín; J. Hulla, administrátor, Baťovany; J. Štefánek, farár, Divina; E. Bobocký, kaplán, Piešťany; C. Schimplová, Bratislava; J. Vršánsky, farár, H. Súča; K. Brtko, kaplán, Tvrdošín; Msgr. A. Richter, dekan, Topoľčany; Msgr. Dr. J. Ferencin, posl., Ružomberok; Kláštor uršulínok, Modra, 7 Ks; Rím. katol. far. úrad, Zvolen, 7 Ks; Dr. L. Čársky, Bratislava, 10 Ks; J. Venger, kaplán, Jacovce, 8.50 Ks. Po 3.50 Ks; J. Šuslík, úradník, Topoľčany; Z. Malá, Bratislava; Dr. Z. Rényi, Vrbové; I. Árvay-Majerová, Zamarovce; E. Domčeková, učiteľka, Dubodiel; J. Janiš, farár, D. Motešice; F. Ľukovič, profesor, B. Stavnica; J. Kýša, učiteľ, Chlumec n/V.; A. Ruzbašan, Toporec; J. Krištofik, Trnava; A. Selecká, Bratislava; J. Árvay, kaplán, Dobšiná; A. Šatura, Hlohovec; P. Vilímková, učiteľka, Prachov; V. Uhliarik, Trenčín.

Štedrým darcom úprimné Pán Boh zaplať.

SMER, revue pre duchovný život. Vydávajú trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. I. Müller. Používanie novinových známok povolené výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový v Bratislave pod čís. 144.487-III/1-1940. Dozorný poštový úrad Trenčín. — Tlač: V. Čelko, Trenčín.